

**UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
FACULTATEA DE DREPT
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE JURIDICE**

Cu titlu de manuscris

CZU: 343.222:343.346.8(478)(043)

STRÎMBEANU ALEXANDRU

**RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU ACCESUL ILEGAL LA
INFORMAȚIA COMPUTERIZATĂ**

SPECIALITATEA 554.01 – DREPT PENAL ȘI EXECUȚIONAL PENAL

Rezumatul tezei de doctor în drept

CHIȘINĂU, 2023

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale de Științe Juridice,
Universitatea de Stat din Moldova

Componența Comisiei de doctorat:

Președintele comisiei: STATI Vitalie, doctor în drept, profesor universitar, USM

Conducătorul de doctorat: BRÎNZA Serghei, doctor habilitat în drept, profesor universitar, USM

Referenți oficiali:

1. GRECU Raisa, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar, Facultatea de Drept, Universitatea de Studii Politice și Economice Europene, „Constantin Stere”
2. CERNOMOREȚ Sergiu, doctor în drept, conferențiar universitar, Facultatea Științe ale Securității, Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport
3. COPEȚCHI Stanislav, doctor în drept, conferențiar universitar, USM

Secretarul științific al

comisiei de doctorat: MIHAILOV Tatiana, doctor în drept, lector universitar, USM

Sușținerea va avea loc la 24 iunie 2023, ora 10.00, în ședința Comisiei de doctorat din cadrul Școlii Doctorale de Științe Juridice a Universității de Stat din Moldova, în sala 119, blocul II al Universității de Stat din Moldova (mun. Chișinău, str. Mihail Kogălniceanu, 67).

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca USM, pe pagina web a ANACEC și pe pagina web a Facultății de Drept a Universității de Stat din Moldova (<http://drept.usm.md>).

Rezumatul a fost expediat la 19 mai 2023.

Conducător de doctorat:

Brînza Serghei, doctor habilitat în drept,
profesor universitar,
Universitatea de Stat din Moldova

Autor:

Strîmbeanu Alexandru

Secretar științific al Comisiei de doctorat:

Mihailov Tatiana, doctor în drept,
lector universitar,
Universitatea de Stat din Moldova

CUPRINS

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII	4
CONȚINUTUL TEZEI.....	8
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI.....	22
BIBLIOGRAFIE.....	29
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI	30
ADNOTARE	32

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei. Incriminarea accesului ilegal la informația computerizată în legea penală a Republicii Moldova a fost determinată de apariția în anii 80' ai secolului trecut în societatea autohtonă a relațiilor privind accesul la informația computerizată. Apariția acestor relații a marcat tranziția în țara noastră de la o societate postindustrială spre o societate informațională. După dezvoltarea acestor relații, s-a constatat că existența unor reglementări extrapenale cu privire la accesul la informația computerizată nu este suficientă pentru dezvoltarea și desfășurarea în condiții de siguranță a relațiilor sociale cu privire la accesul autorizat sau permis la informația computerizată. Informația computerizată a obținut rapid statutul de resursă cu o semnificație tot mai mare. În aceste condiții, a apărut necesitatea de a asigura accesul autorizat sau permis la informația computerizată prin măsuri adecvate de protecție împotriva ilegalităților caracterizate printr-un pericol social sporit. În consecință, abia în anul 2002, în Codul penal al Republicii Moldova din 1961¹ (în continuare – CP RM din 1961) a apărut art. 176¹ „Accesul ilegal (nesanționat) la informația computerizată”. Mai târziu, în Codul penal în vigoare al Republicii Moldova² (în continuare – CP RM), accesul ilegal la informația computerizată a fost incriminat în articolul 259. Interpretarea și aplicarea pe parcursul a două decenii a art. 259 CP RM a demonstrat că acesta nu este adaptat în mare parte la provocările sociale curente și, de aceea, nu permite apărarea eficientă a relațiilor sociale cu privire la accesul autorizat sau permis la informația computerizată. Prin urmare, devine stringentă analiza profundă a problemelor legate de interpretarea și aplicarea acestui articol, precum și propunerea de soluții menite să contribuie la funcționarea eficientă a mecanismului de prevenire și combatere a accesului ilegal la informația computerizată.

Încadrarea temei în preocupările internaționale. Odată cu apariția primului calculator, mediul informatic a devenit o parte vulnerabilă a sistemului internațional de securitate. Tranziția de la o societate postindustrială spre o societate informațională a avut ca efect globalizarea și transnaționalizarea informației computerizate. O astfel de informație poate să prezinte semnificație atât pentru un singur individ, cât și pentru stat și societate în ansamblu. Ca urmare, infracțiunile informatice, în general, și accesul ilegal la informația computerizată, în particular, afectează securitatea nu doar la nivel național, ci și la nivel internațional. Datorită acestui fapt, cooperarea internațională în domeniul prevenirii și combaterii acestor infracțiuni capătă o importanță deosebită.

Conform alin. (2) art. 6 al Legii nr. 1069 din 22.06.2000 cu privire la informatică (în continuare – Legii nr. 1069/2000), „pentru Republica Moldova, relațiile internaționale în domeniul informaticii se reglementează prin convenții și acorduri internaționale la care aceasta este parte. [...]”³ În acest context se înscrie Convenția Consiliului European privind criminalitatea informatică, adoptată la Budapesta la 23.11.2001⁴ (în continuare – Convenția de la Budapesta), care a fost ratificată prin Legea nr. 6 din 02.02.2009 pentru ratificarea Convenției Consiliului European privind criminalitatea informatică.⁵ Potrivit art. 2 din acest act, „fiecare parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri considerate necesare pentru a incrimina ca infracțiune, potrivit dreptului său intern, accesarea

¹ Codul penal al Republicii Moldova: nr. 41 din 24.03.1961. În: *Veștile Sovietului Suprem al R.S.S. Moldovenești*, 1961, nr. 10, 41.

² Codul penal al Republicii Moldova: nr. 985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 128-129, 1012.

³ Legea cu privire la informatică: nr. 1069 din 22.06.2000. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2001, nr. 73-74, 547.

⁴ *Convention on Cybercrime*. [citat 06.03.2022] Disponibil: <https://rm.coe.int/1680081561>

⁵ Legea pentru ratificarea Convenției Consiliului European privind criminalitatea informatică: nr. 6 din 02.02.2009. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 37-40, 104.

intenționată și fără drept a ansamblului ori a unei părți a unui sistem informatic. O parte poate condiționa o astfel de incriminare de comiterea încălcării respective prin violarea măsurilor de securitate, cu intenția de a obține date informatice ori cu altă intenție delictuală, sau de legătura dintre încălcarea respectivă și un sistem informatic conectat la alt sistem informatic”.⁶

În același context, vorbim despre Directiva 2013/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 12.08.2013 privind atacurile împotriva sistemelor informatice și de înlocuire a Deciziei-cadru 2005/222/JAI a Consiliului (în continuare – Directiva 2013/40/UE). În preambulul acestei directive se menționează, între altele: „Se impune adoptarea unei abordări comune față de elementele constitutive ale infracțiunilor, incriminând ca infracțiuni de drept comun accesarea ilegală a unui sistem informatic [...]. Statele membre ar trebui să prevadă sancțiuni pentru atacurile împotriva sistemelor informatice. Sancțiunile respective ar trebui să fie eficace, proporționale și disuasive și ar trebui să includă pedeapsa cu închisoarea și/sau amendă”⁷. În conformitate cu art. 3 al Directivei 2013/40/UE, „accesarea ilegală a sistemelor informatice Statele membre adoptă măsurile necesare pentru a garanta că accesarea cu intenție și fără drept a unui sistem informatic sau a unei părți a acestuia este incriminată atunci când este săvârșită prin încălcarea unei măsuri de securitate, cel puțin atunci când nu reprezintă un caz minor”.⁸ Bineînțeles, astfel de prevederi trebuie privite prin prisma Hotărârii Guvernului nr. 1171 din 28.11.2018 pentru aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația UE. Conform pct. 2 al acestei hotărâri, „armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația UE este un proces continuu, care are drept scop integrarea în ordinea juridică internă a legislației UE, în conformitate cu angajamentele asumate de Republica Moldova în cadrul acordurilor bilaterale încheiate cu UE, al planurilor de acțiuni ale Guvernului, precum și cu programele legislative ale Parlamentului”⁹.

Conform alin. (2) art. 6 al Legii nr. 1069/2000), „[...] în cazul în care convențiile și acordurile internaționale conțin alte norme decât cele prevăzute de legislația Republicii Moldova cu privire la informatică, se aplică prevederile convențiilor și acordurilor internaționale”.¹⁰ Totuși, niciuna dintre normele de drept internațional, care conține recomandarea de incriminare a accesului ilegal la informația computerizată, nu este de aplicare directă. Legiuitorul moldovean a „adaptat” aceste norme într-o manieră nu tocmai reușită, fapt demonstrat de calitatea mediocră a art. 259 CP RM. În consecință, în procesul de perfecționare a art. 259 CP RM, unul dintre reperele principale ar trebui să-l constituie litera și spiritul reglementărilor internaționale privind interzicerea accesului ilegal la informația computerizată.

Încadrarea temei în preocupările naționale și zonale. Am inițiat demersul științific având ca suport materialele la tema tezei, dedicate aspectelor de drept penal ale infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, care au fost publicate de către: S. Bacinschi; A. Barbăneagră; A. Borodac; M. Botnarenco; S. Brînza; S. Copețchi; S. Crijanovschi; L. Dumneanu; M. Gheorghită; A. Ghimpu; L. Gîrla; R. Gojan; S. Grișciuc-Bucica; D. Gurev; N. Lazareva; A. Pareniuc; A. Smochină; V. Soltan; Iu. Stan; V. Stati, etc. (Republica Moldova); Gh. Alecu; V. Coman; S. Corlățeanu; A. Crăciunescu;

⁶ *Convention on Cybercrime*. [cit. 06.03.2022] Disponibil: <https://rm.coe.int/1680081561>

⁷ *Directiva 2013/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 12.08.2013 privind atacurile împotriva sistemelor informatice și de înlocuire a Deciziei-cadru 2005/222/JAI a Consiliului*. [cit. 18.12.2020] Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0040&from=en>

⁸ *Ibidem*.

⁹ Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene: nr. 1171 din 28.11.2018. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr. 499-503, 1314.

¹⁰ Legea cu privire la informatică: nr. 1069 din 22.06.2000. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2001, nr. 73-74, 547.

V. Dobrin; M. Dobrinoiu; A.T. Drăgan; M. Dunea; C. Duvac; G. Florescu, V. Florescu; M. Gorunescu; A.V. Iugan; L.C. Kövesi; C. Manea; C. Marin; T. Medeanu; A.C. Moise; C. Moțoc; N. Niță; R.A. Nestor; F.-V. Onofrei; Z. Sadăc; P. Tamas-Erno; O. Vară; G. Zlati, etc. (România); P.P. Andruško; D.S. Azarov; S.Ia. Burda; M.V. Karcevski; N.S. Kozak; Iu.V. Oriol; D.O. Ricika; N.A. Rozenfeld; A.Ia. Skiba; T.I. Sozanski; A.V. Zaghika, etc. (Ucraina); T.A. Abramean; O.Ia. Baev; I.R. Beghișev; A.M. Doronin; M.Iu. Dvoretcki; M.A. Efremova; R.R. Gaifutdinov; A.A. Grebenkov; O.S. Guzeeva; Z.I. Hisamova; L.V. Ivanova; D.G. Malâșenko; V.A. Meșcereakov; G.P. Novosiolov; O.S. Ozerova; A.N. Popov; E.A. Russkevici; O.M. Safonov; M.V. Staricikov; V.G. Stepanov-Eghiant; A.V. Susloparov; A.E. Șarkov; A.V. Șulga; T.L. Tropina; M.A. Zubova, etc. (Federația Rusă); N.F. Ahramenka; O.I. Bahur; L.I. Gasan; A.I. Lukașov; O.G. Nikitenko; N.A. Sivițkaia; N.A. Șved; Iu.N. Tanana, etc. (Republica Belarus); A.B. Bekmagambetov; I.Ș. Borceașvili; A.M. Galiaskarova; A.T. Ismagulova; V.P. Revin; V.V. Revina, etc. (Republica Kazahstan); I.B.O. Agaev; G.S.O. Kurbanov, etc. (Republica Azerbaidjan), etc.

Încadrarea temei în context inter- și transdisciplinar. Am inițiat demersul științific având ca suport, de asemenea, materialele la tema tezei, publicate de către autorii unor lucrări din domeniul dreptului constituțional, dreptului procesual penal, dreptului informațional, dreptului informatic, dreptului securității naționale, dreptului civil, dreptului proprietății intelectuale, criminologiei, criminalisticii, informaticii etc.: R. Abrihan; T. Anghel; L. Băjenaru; N. Chirpat; O. Cerbu; N.-G. Drăgulănescu; I.-T. Gigi; C. Hlopeatnicov; Gh.Iu. Ioniță; G.-I. Lunčan; R.-L. Lupșa; A. Munteanu; R.N. Popescu; Iu. Rusu; D. Savu; V. Sili; I. Soroceanu; C.O. Șofran; A.-M. Tîrziu; M. Tomescu; V. Țurcanu; I.R. Urs; I. Vasiu; L. Vasiu; M.A. Dubko; V.O. Kaleatin; A.D. Kos; Iu.V. Logvinov; V.N. Loktiuhin; V. Krâlov; S.G. Spirina; V.V. Strigunov, etc.

Scopul lucrării este de a investiga temeinic elementele constitutive și circumstanțele agravante ale infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, de a evidenția vulnerabilitățile ce caracterizează interpretarea și aplicarea acestui articol, precum și de a propune soluții menite să contribuie la perfecționarea mecanismului de contracarare prin mijloace penale a accesului ilegal la informația computerizată.

Obiectivele cercetării: investigarea viziunilor doctrinare cu privire la răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la art. 259 CP RM; utilizarea potențialului, de care dispun reglementările naționale cu privire la accesul la informația computerizată, în procesul de interpretare a acestui articol; identificarea gradului de compatibilitate dintre art. 259 CP RM și reglementările de sorginte internațională privind interzicerea accesului ilegal la informația computerizată; studierea experienței pozitive a altor state în planul prevenirii și combaterii prin mijloace penale a accesului ilegal la informația computerizată; stabilirea valorilor sociale apărute împotriva infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM; relevarea caracteristicilor obiectului material sau imaterial al infracțiunilor prevăzute de acest articol; examinarea trăsăturilor particularizante ce caracterizează victima infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM; stabilirea structurii și a conținutului faptei prejudiciabile prevăzute de acest articol; relevarea urmărilor prejudiciabile și a legăturii cauzale în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM; pertractarea laturii subiective și a subiectului infracțiunilor prevăzute de acest articol; analiza circumstanțelor care agravează răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la art. 259 CP RM; delimitarea infracțiunilor, prevăzute la art. 259 CP RM, de alte infracțiuni; investigarea vulnerabilităților ce caracterizează practica de aplicare a art. 259 CP RM, urmată de formularea de soluții; analiza neajunsurilor de natură tehnico-legislativă de care suferă dispoziția art. 259 CP RM, urmată de formularea de recomandări *de lege ferenda*.

Ipoteza de cercetare se bazează pe supoziția, conform căreia: incriminând faptele reunite sub denumirea marginală de acces ilegal la informația computerizată, legiuitorul urmărește să stabilească

un echilibru rezonabil între dreptul unor persoane de a accesa în mod liber informația computerizată și dreptul altor persoane de a nu permite accesul ilegal la o asemenea informație; infracțiunile, prevăzute la art. 259 CP RM, sunt infracțiuni biobiectuale, însă nu sunt infracțiuni complexe; în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, obiectul imaterial principal îl reprezintă informația computerizată. În cazul aceluiași infracțiuni, informația computerizată distrusă, deteriorată, modificată, blocată sau copiată constituie obiectul imaterial secundar; calculatoarele, sistemul informatic sau rețeaua informatică, a căror funcționare a fost dereglată formează obiectul material secundar; poziția față de structura laturii obiective a infracțiunilor, prevăzute la art. 259 CP RM, trebuie diferențiată în funcție de modalitățile normative ale acțiunii adiacente din cadrul faptei prejudiciabile; datorită structurii nereușite a laturii obiective a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, lipsește posibilitatea de apărare penală eficientă a relațiilor sociale cu privire la accesul autorizat sau permis la informația computerizată; este oportună agravarea răspunderii în cazul săvârșirii infracțiunilor, prevăzute la art. 259 CP RM, fie asupra unui sistem informatic care este parte integrantă a infrastructurii critice, fie în privința informației sensibile privind protecția infrastructurilor critice.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese. Cercetările întreprinse se bazează pe studierea doctrinei de specialitate, a legislației naționale penale și a celei extrapenale, a normelor de drept internațional, a reglementărilor UE, a jurisprudenței Curții Constituționale a Republicii Moldova și a Curții Constituționale a României, a practicii instanțelor judecătorești din Republica Moldova și din România.

În vederea realizării scopului și a obiectivelor relevate *supra*, au fost aplicate metoda logică (rațională), metoda istorică, metoda analizei sistemice și metoda comparativă.

Astfel, toate cele trei ipostaze – exegetic, dogmatic, critic – în care se înfățișează studiul art. 259 CP RM, implică utilizarea următoarelor categorii și legi ale logicii: definiția; specificarea și generalizarea; diviziunea și clasificarea; diferențierea și integrarea; analiza și sinteza; demonstrația; argumentarea; raționamentul, etc.

Din perspectivă istorică, a fost cercetat art. 176¹ „Accesul ilegal (nesanționat) la informația computerizată” din Codul penal al Republicii Moldova din 1961. Din aceeași perspectivă, au fost investigate modificările și completările pe care art. 259 CP RM le-a suportat de-a lungul timpului.

Metoda analizei sistemice a fost aplicată întrucât art. 259 CP RM constituie o parte a unui sistem normativ integral al cărui elemente structurale sunt strâns legate între ele. Pornind de la aceste premise, se poate afirma că, în sistemul normativ al Republicii Moldova, reglementările privind accesul la informația computerizată formează un sistem. Caracterul de referință (de blanchetă) al prevederilor art. 259 CP RM denotă că acesta poate fi interpretat și aplicat doar dacă este privit prin prisma reglementărilor extrapenale privind accesul la informația computerizată. Or, anumite noțiuni din art. 259 CP RM sunt definite în astfel de reglementări.

Ca punct de reper pentru analiza de drept comparat a servit cadrul penal în materie din Georgia, Grecia, Marele Ducat de Luxemburg, Regatul Belgiei, Regatul Danemarcei, Regatul Spaniei, Regatul Suediei, Regatul Țărilor de Jos (Olanda), Republica Armenia, Republica Austria, Republica Belarus, Republica Bulgaria, Republica Cehă, Republica Cipriotă, Republica Croația, Republica Estonia, Republica Federală Germania, Republica Finlanda, Republica Franceză, Republica Italia, Republica Letonia, Republica Lituania, Republica Malta, Republica Polonă, Republica Portugheză, Republica Slovacă, Republica Slovenia, Regatul Spaniei, România, Ucraina, Ungaria etc.

CONȚINUTUL TEZEI

Teza este alcătuită din trei capitole. Fiecare dintre aceste capitole se încheie cu o secțiune de sinteză a problematicii tratate și a rezultatelor obținute.

În Capitolul 1 – *Abordări doctrinare și normative privind răspunderea penală pentru accesul ilegal la informația computerizată* – investigațiile efectuate s-au axat pe: materialele științifice privind răspunderea penală pentru accesul ilegal la informația computerizată, publicate în Republica Moldova și peste hotare; condiționarea socială și juridică a incriminării accesului ilegal la informația computerizată; coerența sistemică dintre art. 259 CP RM și prevederile complementare din legislația națională; analiza de drept comparat a reglementărilor cu privire la accesul ilegal la informația computerizată.

Aceste investigații sunt necesare pentru stabilirea fundamentului doctrinar și normativ al concepției teoretice de soluționare a problemei privind răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la art. 259 CP RM. Printre obiectivele cercetării de față se numără: investigarea viziunilor doctrinare cu privire la răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la art. 259 CP RM; utilizarea potențialului, de care dispun reglementările naționale cu privire la accesul la informația computerizată, în procesul de interpretare a acestui articol; identificarea gradului de compatibilitate dintre art. 259 CP RM și reglementările de sorginte internațională privind interzicerea accesului ilegal la informația computerizată; studierea experienței pozitive a altor state în planul prevenirii și combaterii prin mijloace penale a accesului ilegal la informația computerizată. Înfăptuirea acestor obiective este condiția pentru realizarea scopului prezentei teze în partea care se referă la investigarea temeinică a elementelor constitutive și a circumstanțelor agravante ale infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, precum și la evidențierea vulnerabilităților ce caracterizează interpretarea și aplicarea acestui articol.

Astfel, spre exemplu, în 2003 a fost publicată o lucrare¹¹ în care autor al comentariului la art. 259 CP RM este *M. Gheorghiuță*.

Din punctul de vedere al autorului în cauză, obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM îl constituie „totalitatea relațiilor ce țin de securitatea publică privind producerea, utilizarea, difuzarea protecția informației și a resurselor informaționale, sistemelor de prelucrare a informației cu aplicarea MEC (mașinilor electronice de calcul)”.¹² Examinând obiectul juridic special, *M. Gheorghiuță* consideră că acesta este format din „relațiile sociale care apar în procesul colectării, prelucrării, păstrării și prezentării informației computerizate și a resurselor informaționale”.¹³ Deși folosește sintagma „obiect nemijlocit al infracțiunii”, autorul în cauză are în vedere obiectul material al infracțiunii, menționând „tehnica computerizată, adică diferite tipuri de mașini electronice de calcul, aparatura de calcul (imprimante, scanere, analizatoare, exploratoare etc.), precum și diferite mijloace de telecomunicații, cu ajutorul cărora tehnica de calcul se conectează la rețelele informaționale (adaptoare de rețea, modeme etc.)”.¹⁴

În contextul analizei laturii obiective a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, *M. Gheorghiuță* susține că „în cazul în care accesul ilegal la informația computerizată este un procedeu de săvârșire a altei infracțiuni, fapta săvârșită trebuie calificată drept concurs de infracțiuni”.¹⁵ De asemenea, autorul dat consemnează: „Componenta infracțiunii este materială. Infracțiunea se consideră

¹¹ BARBĂNEAGRĂ, Alexei et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu / Sub red. lui Alexei BARBĂNEAGRĂ*. Chișinău: Arc, 2003. 836 p. ISBN 9975-61-291-1.

¹²Ibidem, p. 568.

¹³Ibidem, p. 568.

¹⁴Ibidem, p. 568.

¹⁵Ibidem, p. 569.

consumată începând cu prezența cel puțin a uneia din consecințele enumerate în lege: distrugerea, blocarea, modificarea sau copierea informației, încălcarea funcționării MEC, sistemelor MEC sau a rețelelor acestora”.¹⁶

Caracterizând latura subiectivă a infracțiunilor de acces ilegal la informația computerizată, M. Gheorghiu stabilește că aceasta „se manifestă prin intenție directă sau indirectă. [...] Cauzele și scopurile infracțiunii pot fi diverse: aviditate; răzbunare; invidie; huliganism; interes „sportiv”; dorința de a strica reputația de afaceri a concurentului etc.”.¹⁷

În fine, în legătură cu subiectul infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, M. Gheorghiu este de opinie că acesta „este persoana fizică responsabilă de faptele comise, care a atins vârsta de 16 ani. În cazul în care accesul ilegal la informația computerizată a fost săvârșit de reprezentantul persoanei juridice în interesele acesteia, răspunderea o poartă executantul nemijlocit și persoana juridică”.¹⁸

Următoarea lucrare îl are ca autor pe A. Borodac și datează din 2004.¹⁹

În rezultatul pertractării obiectului juridic al infracțiunilor de acces ilegal la informația computerizată, autorul dat conchide că „obiectul generic de grup al infracțiunilor în domeniul informaticii îl constituie relațiile sociale care ocrotesc securitatea informațională computerizată. Obiectul nemijlocit de bază al acestor infracțiuni îl constituie relațiile sociale care ocrotesc dreptul posesorului de informație computerizată privind inviolabilitatea acesteia și exploatarea corectă a sistemului informatic”.²⁰

Analiza laturii obiective a infracțiunilor în cauză îi permite lui A. Borodac să vorbească despre trei semne ale acesteia. Cu toate acestea, autorul dat evidențiază doar două asemenea semne: „1) accesul ilegal la informația computerizată; 2) distrugerea, deteriorarea, blocarea sau copierea informației, sau dereglarea funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelelor informatice”.²¹ Nu este clar ce rol atribuie A. Borodac semnelor enumerate mai sus: părți componente ale faptei prejudiciabile; fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile?

În continuare respectivul autor definește mai multe noțiuni care sunt utilizate în art. 259 CP RM: „acces ilegal la informația computerizată”; „informație”; „calculatoare (computere)”; „suportii materiali de informație”; „sistem informatic”; „rețea informatică”; etc.

În planul examinării elementelor constitutive subiective ale infracțiunilor de acces ilegal la informația computerizată, A. Borodac arată că „latura subiectivă a infracțiunii se caracterizează atât prin intenție directă, cât și prin intenție indirectă. Subiect al infracțiunii poate fi orice persoană fizică responsabilă, care a atins vârsta de 16 ani, precum și o persoană juridică”.²²

Următoarea lucrare datează din 2005, avându-l drept coautor pe A. Barbăneagră²³, care realizează comentariul la art. 259 CP RM.

În demersul de identificare a valorii sociale fundamentale vătămate prin săvârșirea infracțiunilor prevăzute de acest articol, A. Barbăneagră punctează că „obiectul generic al infracțiunii se constituie din relațiile sociale ce vizează securitatea informațiilor”.²⁴ În scopul accesibilizării interpretării

¹⁶Ibidem, p. 569.

¹⁷Ibidem, p. 570.

¹⁸Ibidem, p. 569.

¹⁹ BORODAC, Alexandru. *Manual de drept penal. Partea specială*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004. 622 p. ISBN 9975-9788-7-8.

²⁰Ibidem, p. 362.

²¹Ibidem, p. 364.

²²Ibidem, p. 366.

²³ BARBĂNEAGRĂ, Alexei et al. *Codul penal comentat și adnotat*. Chișinău: Cartier, 2005. 656 p. ISBN 9975-29-338-X.

²⁴Ibidem, p. 434.

prevederilor art. 259 CP RM, autorul respectiv definește noțiunile „informație computerizată”, „acces ilegal la informația computerizată”, „sistem informatic” etc.

Din perspectiva alin. (1) art. 25 CP RM, coroborat cu art. 259 CP RM, A. Barbăneagră susține că „infracțiunea se consideră consumată din momentul în care s-a produs una dintre acțiunile enumerate în dispozițiile legii”.²⁵ Având o opinie diferită față de cea exprimată de M. Gheorghită și A. Borodac, A. Barbăneagră consideră că, în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, latura subiectivă „se realizează prin intenție directă”.²⁶ Această opinie decurge din raportarea de către A. Barbăneagră a infracțiunilor analizate la categoria de infracțiuni formale.

Autorul dat relevă astfel caracteristicile subiectului infracțiunilor de acces ilegal la informația computerizată: „Subiect al infracțiunii poate fi orice persoană fizică, responsabilă, care a împlinit vârsta de 16 ani. Subiect al infracțiunii date poate fi și persoana juridică”.²⁷

Din anul 2005 datează o lucrare care îl are în calitate de coautor pe V. Stati.²⁸

Printre altele, acest autor afirmă că „obiectul juridic generic al infracțiunilor din Capitolul XI „Infracțiuni în domeniul informaticii și telecomunicațiilor” al părții speciale a Codului penal îl reprezintă relațiile sociale din domeniul informaticii și telecomunicațiilor”.²⁹ Această opinie este în concordanță cu Legea nr. 254 din 09.07.2004 pentru modificarea și completarea Legii telecomunicațiilor nr. 520-XIII din 7 iulie 1995 și a Codului penal al Republicii Moldova.³⁰ Conform legii date, titlul Capitolului XI din partea specială a Codului penal a fost modificat din „Infracțiuni în domeniul informaticii” în „Infracțiuni în domeniul informaticii și telecomunicațiilor”. Dezvoltând ideea, V. Stati susține că pot fi distinse „două tipuri ale infracțiunilor prevăzute în Capitolul XI al părții speciale a Codului penal: a) infracțiuni în domeniul informaticii (prevăzute la art. 259, 260, 261 CP RM); b) infracțiuni în domeniul telecomunicațiilor (prevăzute la art. 261¹ CP RM)”.³¹

Privitor la obiectul juridic special al infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, autorul respectiv menționează că acesta „este un obiect juridic complex. Astfel, obiectul juridic principal îl reprezintă relațiile sociale privitoare la accesul legal la informația computerizată. Obiectul juridic secundar este format din relațiile sociale referitoare la intervenția legală în sistemul informațional. Obiectul material sau, după caz, imaterial al infracțiunii în cauză este constituit din: informația computerizată; calculatoare; sistemul informatic; rețeaua informatică”.³²

În contextul examinării obiectului infracțiunilor de acces ilegal la informația computerizată, V. Stati învederează calitatea specială a participantului la relațiile sociale protejate de art. 259 CP RM: „Victimă a infracțiunii de acces ilegal la informația computerizată este proprietarul sau posesorul de resurse și sisteme informaționale, de tehnologii și mijloace de asigurare a acestora, adică: persoana fizică, persoana juridică sau statul care exercită integral sau parțial dreptul de posesiune, folosință și dispoziție asupra resurselor și sistemelor informaționale, tehnologiilor și mijloacelor de asigurare a acestora. De asemenea, ca victimă poate apărea utilizatorul de informație computerizată”.³³

²⁵Ibidem, p. 435.

²⁶Ibidem, p. 435.

²⁷Ibidem, p. 435.

²⁸ BRÎNZA, Serghei et al. *Drept penal. Partea specială*. Chișinău: Cartier, 2005. 804 p. ISBN 9975-79-324-X.

²⁹Ibidem, p. 493.

³⁰ Legea pentru modificarea și completarea Legii telecomunicațiilor nr. 520-XIII din 7 iulie 1995 și a Codului penal al Republicii Moldova: nr. 254 din 09.07.2004. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2004, nr. 189-192, 848.

³¹ BRÎNZA, Serghei et al. *Drept penal. Partea specială*. Chișinău: Cartier, 2005, p. 494. 804 p. ISBN 9975-79-324-X.

³²Ibidem, p. 495.

³³Ibidem, p. 496.

De asemenea, reține atenția punctul de vedere cu privire la structura și conținutul laturii obiective a infracțiunilor analizate: „Latura obiectivă a infracțiunii de la art. 259 CP RM include: a) fapta prejudiciabilă care constă în acțiunea principală de acces ilegal la informația computerizată, însoțită de acțiunea adiacentă de distrugere, deteriorare, modificare, blocare sau copiere a informației, de dereglare a funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice; b) urmările prejudiciabile care se exprimă sub formă de distrugere, deteriorare, modificare, blocare sau copiere a informației, de dereglare a funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice; c) legătura causală între fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile”.³⁴ Din această opinie rezultă clar că infracțiunile de acces ilegal la informația computerizată sunt infracțiuni cu componentă materială, iar urmările prejudiciabile constituie semnul secundar obligatoriu al laturii obiective a acestor infracțiuni.

În exegeza dedicată noțiunii cheie ce caracterizează fapta prejudiciabilă prevăzută la art. 259 CP RM, V. Stati enunță: „„Acces” înseamnă uzitarea de resursele unui sistem informatic, adică darea de instrucțiuni unui sistem informatic, comunicarea cu/printr-un sistem informatic, stocarea informației sau regăsirea acesteia într-un sistem informatic. Accesul include intrarea într-un alt sistem informatic, conectat prin rețele de telecomunicații publice sau într-un alt sistem informatic din aceeași rețea informatică, indiferent de metoda de comunicare. Accesul trebuie să fie ilegal, adică să se realizeze prin încălcarea măsurilor de securitate reglementare, cu intenția de a obține informația computerizată ce constituie secret personal sau secret de stat, ori o altă informație confidențială, a cărei colectare sau răspândire poate prejudicia interesele publice sau drepturile și interesele ocrotite de lege ale persoanelor fizice ori juridice”.³⁵ În aceeași ordine de idei, autorul precitat deosebește „accesul ilegal” în sensul art. 259 CP RM de alte fapte: „Nu se consideră acces ilegal: 1) accesul autorizat de către proprietarul sau posesorul resurselor și sistemelor informaționale, al tehnologiilor și mijloacelor de asigurare a acestora, pentru testarea sau protecția sistemului informatic; 2) accesul autorităților publice în contextul urmăririi penale sau al efectuării măsurilor operative de investigații, în conformitate cu legea; 3) accesul în activitățile obișnuite și legitime de proiectare a sistemelor informatice, practicile de operare curentă a sistemelor informatice sau practicile comerciale legale; 4) accesul la informația despre sine”.³⁶

Încheind examinarea laturii obiective a infracțiunilor analizate, V. Stati evocă: „Infracțiunea prevăzută la art. 259 CP RM este una materială. Ea se consideră consumată din momentul survenirii urmărilor prejudiciabile sub forma distrugerii, deteriorării, modificării, blocării sau copierii informației computerizate ori a dereglării funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice”.³⁷

Prezentând caracteristicile laturii subiective ale infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, V. Stati afirmă: „Latura subiectivă a infracțiunii în cauză se caracterizează prin intenție directă sau indirectă. Motivele infracțiunii pot consta în: interesul „sportiv”, intenții huliganice, răzbunare, interes material etc.”.³⁸ În ce privește ultimul element constitutiv al infracțiunilor examinate, punctul de vedere al lui V. Stati menționează: „Subiectul infracțiunii este: 1) persoana fizică responsabilă, care la momentul săvârșirii infracțiunii a atins vârsta de 16 ani; 2) persoana juridică care desfășoară activitate de întreprinzător”.³⁹ Această calitate specială a persoanei juridice – subiect al infracțiunii

³⁴Ibidem, p. 496.

³⁵Ibidem, p. 496.

³⁶Ibidem, p. 497.

³⁷Ibidem, p. 497.

³⁸Ibidem, p. 497.

³⁹Ibidem, p. 497.

este determinată de dispoziția de la alin. (4) art. 21 CP RM: „Persoana juridică care desfășoară activitate de întreprinzător poartă răspundere penală pentru infracțiunile săvârșite, prevăzute la art. 140¹, 165, 185¹-185³, 205, 206, 208¹, 215-217³, 218, 221, 223-246¹, 248-251, 254, 257, 259-261, 362¹”. Această dispoziție a avut un asemenea conținut până la intrarea în vigoare a Legii nr. 277 din 18.12.2008 pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova.⁴⁰ Odată cu intrarea în vigoare a acestei legi, dispoziția de la alin. (4) art. 21 CP RM a dobândit un alt conținut: „Persoanele juridice, cu excepția autorităților publice, răspund penal pentru infracțiunile pentru săvârșirea cărora este prevăzută sancțiune pentru persoanele juridice în partea specială din prezentul cod”. Abia din acest moment se poate vorbi despre persoana juridică (cu excepția autorității publice) ca subiect al infracțiunilor de acces ilegal la informația computerizată.

V. Stati încheie analiza infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM cu examinarea variantei agravate prevăzute la alin. (2) al acestui articol, care presupune comiterea acestor infracțiuni: a) repetat; b) de două sau mai multe persoane; c) cu violarea sistemului de protecție; d) cu conectarea la canalele de telecomunicații; e) cu folosirea unor mijloace tehnice speciale.

În 2010 a fost publicată lucrarea ai cărei coautori sunt *L. Gîrla și Iu. Tabarcea*.⁴¹

Obiectul juridic generic al infracțiunilor de acces ilegal la informația computerizată este descris astfel de către coautorii în cauză: „relațiile sociale care asigură securitatea producerii, păstrării, folosirii, distribuirii sau protecției informației computerizate, a sistemelor informatice, a resurselor informaționale și a serviciilor de telecomunicații”.⁴² Caracterizând obiectul juridic special al infracțiunilor respective, *L. Gîrla și Iu. Tabarcea* punctează că acesta îl formează: „relațiile sociale care asigură ordinea legală de acces la informația computerizată. Obiectul juridic secundar îl constituie relațiile publice care asigură legalitatea accesului la sistemele informatice”.⁴³ Originalitatea acestui punct de vedere îl confirmă învederarea obiectului juridic secundar al infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM.

În contextul examinării obiectului acestor infracțiuni, cei doi coautori mai afirmă: „Obiectul material al infracțiunii prevăzute la art. 259 CP RM îl reprezintă: informația computerizată; calculatorul; sistemul informatic, rețeaua informatică. [...] Victimă a acestei infracțiuni poate fi proprietarul sau posesorul resurselor informaționale sau al sistemelor informatice, al tehnologiilor sau al mijloacelor de asigurare a acestora, adică persoana fizică, persoana juridică sau statul care își exercită plenar sau parțial dreptul de a deține, a utiliza sau a dispune de resurse informaționale ori de sisteme informatice, de tehnologii sau de mijloacele de asigurare a acestora. De asemenea, victimă a infracțiunii poate fi utilizatorul informației computerizate”.⁴⁴

Structura și conținutul laturii obiective a infracțiunilor de acces ilegal la informația computerizată sunt descrise de către *L. Gîrla și Iu. Tabarcea* în maniera care nu diferă de cea prezentată de către *V. Stati* în lucrarea menționată mai sus, al cărei coautor acesta este. În aceeași ordine de idei, prezintă interes reflecțiile lui *L. Gîrla și Iu. Tabarcea* cu privire la ilegalitatea accesului în sensul art. 259 CP RM. Aceiași coautori definesc noțiunile „distrugerea informației computerizate”, „deteriorarea informației computerizate”, „modificarea informației computerizate”, „blocarea informației computerizate”, „copierea informației computerizate” și „dereglarea funcționării calculatoarelor, a

⁴⁰ Legea pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova: nr. 277 din 18.12.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 41-44, 120.

⁴¹ ГЫРЛА, Л.Г., ТАБАРЧА, Ю.М. *Уголовное право Республики Молдова. Часть Особенная. Том 2*. Кишинэу: Cartdidact, 2010. 592 с. ISBN 978-9975-4158-2-8.

⁴² *Ibidem*, p. 8.

⁴³ *Ibidem*, p. 13.

⁴⁴ *Ibidem*, p. 14, 15.

sistemului informatic sau a rețelei informatice”, care sunt utilizate în art. 259 CP RM. L. Gîrla și Iu. Tabarcea consideră materiale infracțiunile prevăzute de acest articol, descriind astfel momentul de consumare a acestora: „momentul distrugerii, deteriorării, modificării, blocării sau copierii informației computerizate, al dereglării funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice”.⁴⁵

În privința laturii subiective a infracțiunilor analizate, cei doi coautori exprimă punctul de vedere care este majoritar în doctrina penală autohtonă: intenția directă sau indirectă; motivul concretizat în: interesul material; interesul personal; concurența neloială, etc. Caracterizând subiectul infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, L. Gîrla și Iu. Tabarcea descrie nu doar condițiile generale pe care acesta trebuie să le îndeplinească, ci și calitatea lui specială: „persoana care nu are dreptul de acces la informația computerizată, la sistemul informatic sau la rețeaua informatică, stabilit prin lege sau prin contract; persoana care depășește limitele permisiunii de acces la acestea; persoana care nu a obținut permisiunea unei persoane care este autorizată să utilizeze, să administreze sau să controleze sistemul informatic, să efectueze cercetări științifice sau să efectueze alte tipuri de operațiuni în sistemul informatic”.⁴⁶ Analiza, efectuată de L. Gîrla și Iu. Tabarcea, finalizează cu examinarea detaliată a circumstanțelor agravante consemnate în alin. (2) art. 259 CP RM.

În 2011 a fost publicată lucrarea lui S. Brînză și V. Stati.⁴⁷

Ținând cont de completarea Codului penal cu art. 260¹-260⁶, operată prin Legea nr. 278/2008 și condiționată de angajamentele pe plan internațional ale Republicii Moldova, acești autori menționează: „Luând în considerație prevederile Convenției Consiliului Europei privind criminalitatea informatică, putem distinge următoarele trei tipuri ale infracțiunilor examinate: 1) infracțiuni contra confidențialității și integrității datelor și sistemelor informatice (prevăzute la art. 259, 260, 260¹-260⁴, 261 CP RM); 2) infracțiuni informatice în accepțiune strictă (prevăzute la art. 260⁵ și 260⁶ CP RM); 3) infracțiuni în domeniul telecomunicațiilor (prevăzută la art. 261¹ CP RM)”.⁴⁸

Prezintă interes și relația dintre infracțiunile prevăzute la art. 259 CP RM, pe de o parte, și infracțiunile specificate la art. 178, 260¹-260³ CP RM, pe de altă parte, examinată de către S. Brînză și V. Stati. Autorii în cauză conchid că infracțiunile prevăzute la art. 259 CP RM sunt infracțiuni materiale, întrucât se consideră consumate „din momentul producerii daunelor în proporții mari”.⁴⁹

În contextul analizei subiectului infracțiunilor de acces ilegal la informația computerizată, S. Brînză și V. Stati afirmă că „numai persoana care nu este autorizată în temeiul legii sau al unui contract, care depășește limitele autorizării ori nu are permisiunea persoanei competente să folosească, să administreze sau să controleze un sistem informatic ori să desfășoare cercetări științifice sau să efectueze orice altă operațiune într-un sistem informatic, poate fi subiectul infracțiunii specificate la art. 259 CP RM”.⁵⁰

În legătură cu agravanta specificată la lit. g) alin. (2) art. 259 CP RM, aceiași autori susțin: „Se are în vedere că accesată este nu oricare informație computerizată, dar o informație computerizată protejată de lege. Se are în vedere: informația despre tulburările psihice, despre solicitarea de asistență psihiatrică și tratament într-o instituție de psihiatrie, precum și altă informație despre starea

⁴⁵Ibidem, p. 19.

⁴⁶Ibidem, p. 19-20.

⁴⁷ BRÎNZĂ, Serghei, STATI, Vitalie. *Drept penal. Partea specială. Vol. II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2011. 1324 p. ISBN 978-9975-53-028-7.

⁴⁸Ibidem, p. 258.

⁴⁹Ibidem, p. 269.

⁵⁰Ibidem, p. 269.

sănătății psihice a persoanei; informația despre adresarea persoanei în instituțiile specializate în legătură cu realizarea drepturilor sale la reproducere și la ocrotirea sănătății reproductive sau despre măsurile luate și starea sănătății sale reproductive; [...] etc. Dacă este săvârșit accesul ilegal la informația computerizată protejată de lege, despre viața personală ce constituie secret personal sau familial al altei persoane, nu este exclus concursul dintre infracțiunea prevăzută la lit. g) alin. (2) art. 259 CP RM și una din infracțiunile specificate la alin. (1) sau (1¹) art. 177 CP RM”.⁵¹

În 2019 își face apariția lucrarea lui S. Copețchi.⁵²

În primul rând, atrage atenția opinia acestui autor cu privire la tangențele altor infracțiuni cu infracțiunile de acces ilegal la informația computerizată: „Pentru a fi lezate relațiile sociale aflate în derivație organică cu confidențialitatea, integritatea și disponibilitatea datelor informatice este suficient ca făptuitorul să fi accesat ilegal asemenea date informatice. Realizarea unor acțiuni suplimentare (secundare cu caracter alternativ) nu ar trebui să conteze la încadrare potrivit art. 259 CP RM, ci la individualizarea pedepsei sau, eventual, pentru încadrarea celor săvârșite în tiparul unei alte norme de incriminare. Tocmai din aceste rațiuni, considerăm că legiuitorul moldav ar trebui să-și revadă poziția sa la construirea conținutului normei incriminatoare înscrise la art. 259 CP RM, prin preluarea bunelor practici în materie. În acest sens, par a fi elocvente modelele legislative din legislațiile penale ale Georgiei, Bulgariei și României, aflate în consonanță perfectă cu cel desprins din textul Convenției de la Budapesta”.⁵³

S. Copețchi are o poziție tranșantă referitoare la structura laturii obiective a infracțiunilor examinate: „Urmarea prejudiciabilă, precum și legătura de cauzalitate dintre faptă și urmarea prejudiciabilă reprezintă semne obligatorii ale componenței de infracțiune specificate la art. 259 CP RM. Mai exact, pentru a fi în prezența infracțiunii sub forma unui fapt consumat este necesar ca acțiunea prejudiciabilă să fi cauzat daune în proporții mari proprietarului sau posesorului informației computerizate, calculatorului sau sistemului informatic. [...] De consemnat că potrivit unui Proiect de Lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, aflat pe masa Parlamentului Republicii Moldova încă din anul 2016⁵⁴, este înaintată propunerea *de lege ferenda* de a exclude urmarea prejudiciabilă sub forma daunelor în proporții mari din textul alin. (1) art. 259 CP RM, urmând ca aceasta să apară pe post de circumstanță agravantă la lit. h) alin. (2) art. 259 CP RM. Susținem propunerea legislativă avansată. Este neclară însă, cauza tergiversării transpunerii în realitate a respectivei inițiative legislative”.⁵⁵

⁵¹Ibidem, p. 270-271.

⁵² COPEȚCHI, Stanislav. Infracțiunile informatice potrivit legii penale moldave: studiu de drept comparat și propuneri *de lege ferenda*. În: *Realități și perspective ale învățământului juridic național. Culegerea materialelor științifice elaborate în baza comunicărilor de la Conferința științifică națională cu participare internațională, organizată cu ocazia a 60 de ani de la înființarea Facultății de Drept (USM, 01-02 octombrie 2019, Chișinău). Vol. II*. Chișinău: CEP USM, 2020, pp. 29-40. ISBN 978-9975-149-88-4.

⁵³Ibidem.

⁵⁴*Proiectul legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea privind Serviciul de Informații și Securitate al RM – art.7; Codul penal – art. 178, 208¹, 259 ș.a.)*. [citat 30.08.2020] Disponibil: www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/3183/language/ro-RO/Default.aspx+&cd=3&hl=ro&ct=clnk&gl=at

⁵⁵COPEȚCHI, Stanislav. Infracțiunile informatice potrivit legii penale moldave: studiu de drept comparat și propuneri *de lege ferenda*. În: *Realități și perspective ale învățământului juridic național. Culegerea materialelor științifice elaborate în baza comunicărilor de la Conferința științifică națională cu participare internațională, organizată cu ocazia a 60 de ani de la înființarea Facultății de Drept (USM, 01-02 octombrie 2019, Chișinău). Vol. II*. Chișinău: CEP USM, 2020, pp. 29-40. ISBN 978-9975-149-88-4.

Încheiem examinarea materialelor științifice privind răspunderea penală pentru accesul ilegal la informația computerizată, publicate în Republica Moldova, cu lucrarea elaborată de către L. Dumneanu și D. Gurev”.⁵⁶

Această lucrare are ca obiect analiza tuturor infracțiunilor în domeniul informatic, inclusiv a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM. În afară de elementele constitutive și circumstanțele agravante ale acestor infracțiuni, autoarele se axează pe aspecte de interes pentru analiza de drept penal a infracțiunilor în domeniul informatic: concepte definitorii privind tehnologiile informaționale; calculatorul și sistemul de calcul; rețele de calculatoare și Internetul; securitatea informațională; evoluția reglementărilor internaționale și transnaționale privind infracțiunile în domeniul informatic; evoluția reglementărilor naționale privind infracțiunile în domeniul informatic; conceptul infracțiunilor din domeniul informatic; tipurile infracțiunilor din domeniul informatic; trăsăturile caracteristice ale infracțiunilor din domeniul informatic, etc.

În contextul analizei obiectului infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, atrage atenția următorul punct de vedere: „Obiectul material (imaterial) al infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 259 CP RM se poate exprima în mai multe variante, având un caracter alternativ: informația computerizată; calculatoarele; sistemul informatic; rețeaua informatică”.⁵⁷ Această opinie este utilă în vederea stabilirii mai detaliate a conținutului obiectului material sau imaterial al infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM. În contextul examinării problemei legate de pluralitatea de victime ale infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, L. Dumneanu și D. Gurev afirmă: „Nu se exclude identificarea unei sau mai multor victime (cu calități diferite) într-o singură infracțiune”.⁵⁸ Vom dezvolta această idee *infra*, pentru a ajunge la concluzia că infracțiunea are o singură victimă în cazul în care aceeași persoană este atât proprietarul, alt posesor sau utilizatorul informațiilor computerizate accesate ilegal, cât și proprietarul sau alt posesor al informației distruse, deteriorate, modificate, blocate sau copiate, ori al calculatorului, al sistemului informatic sau al rețelei informatice, ale căror funcționare a fost dereglată. În alte cazuri, proprietarul, alt posesor sau utilizatorul informațiilor computerizate accesate ilegal poate fi altcineva decât proprietarul sau alt posesor al calculatorului, al sistemului informatic sau al rețelei informatice, ale căror funcționare a fost dereglată. Doar în aceste din urmă cazuri, putem vorbi despre prezența victimei principale și a victimei secundare.

În altă ordine de idei, sub aspectul condiționării sociale și juridice a incriminării accesului ilegal la informația computerizată, este întemeiat să facem următoarele afirmații: 1) factorii, care determină necesitatea de a atribui ilicitețe infracțională accesului ilegal la informația computerizată, sunt de ordin social-juridic și social-economic: intensificarea schimbului de informații între persoanele fizice, persoanele juridice și state; penetrarea tehnologiilor informaționale în toate domeniile activității umane; utilizarea masivă a comunicațiilor prin satelit, a calculatoarelor și a rețelelor de calculatoare, etc.; 2) nevoia de a incrimina accesul ilegal la informația computerizată a fost condiționată de interzicerea sau restricționarea accesului la o astfel de informație pentru anumite persoane. Această interdicție sau restricționare, sfidată de către făptuitor, determina intrarea acestuia în sistemul computerizat, cu încălcarea sistemului de protecție, pentru a apela informații pe care făptuitorul nu era autorizat să le acceseze; 3) nu forma computerizată a informației, dar caracterul prohibit sau restricționat al accesării acesteia condiționează necesitatea incriminării faptelor prevăzute la art. 259 CP RM.

⁵⁶ DUMNEANU, Ludmila, GUREV, Dorina. *Infracțiuni în domeniul informatic: Note de curs*. Chișinău: CEP USM. 261 p. ISBN 978-9975-158-29-9.

⁵⁷ Ibidem, p. 89.

⁵⁸ Ibidem, p. 92-93.

Din perspectiva coerenței sistemice dintre art. 259 CP RM și prevederile complementare din legislația națională, este fundamentat să afirmăm următoarele: 1) prevederile art. 259 CP RM formează interconexiuni cu reglementările extrapenale privind accesul la informația computerizată. Aceasta se explică prin caracterul de referință (de blanchetă) al prevederilor art. 259 CP RM. Acest articol poate fi interpretat și aplicat doar dacă este privit prin prisma reglementărilor extrapenale privind accesul la informația computerizată; 2) cadrul legal extrapenal din domeniul informatic este deficient. Or, în legile respective (Legea nr. 1069/2000, Legea nr. 467/2003 și Legea nr. 20/2009) lipsesc definițiile unor noțiuni importante („rețea informatică”, „sistem de protecție”, „canalele de telecomunicații” etc.) utilizate în art. 259 CP RM, ceea ce influențează negativ claritatea și previzibilitatea acestui articol.

Sub aspectul analizei de drept comparat a reglementărilor cu privire la accesul ilegal la informația computerizată, este întemeiat să facem următoarele afirmații: 1) ca o sinteză a concepțiilor privind obiectul juridic generic al infracțiunilor asemănătoare ca esență cu cele prevăzute la art. 259 CP RM, prevăzute de legile penale ale majorității statelor membre ale UE, ale Georgiei și Ucrainei, se poate spune că este diferit titularul valorii sociale apărute de aceste legi: posesorul informației computerizate, indiferent dacă acesta este persoană fizică sau persoană juridică; persoana fizică, a cărei libertate sau intimitate a fost lezată; statul, al cărui siguranță a fost amenințată; 2) în corespundere cu cele mai multe dintre articolele care corespund ca esență cu art. 259 CP RM, care fac parte din legile penale ale statelor membre ale UE, ale Georgiei și Ucrainei, doar sistemul informatic și/sau datele informatice reprezintă obiectul material sau imaterial al infracțiunilor respective; 3) în cazul celor mai multe dintre legile penale străine analizate, acțiunile, care în art. 259 CP RM au rolul de acțiune principală și acțiune adiacentă, sunt incriminate ca infracțiuni distincte în alineate diferite ale aceluiași articol, în articole diferite din aceeași diviziune a legii penale sau chiar în articole diferite din diviziuni distincte ale legii penale.

În Capitolul 2 – *Analiza de drept penal a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM* – cercetările efectuate s-au axat pe: obiectul infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM (obiectul juridic, obiectul material (imaterial) și victima acestora); latura obiectivă a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM (fapta prejudiciabilă, momentul de consumare și urmările prejudiciabile în cazul acestora; tentativa și pregătirea în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM; legătura causală în cazul acestora); latura subiectivă a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM (vinovăția manifestată în cazul acestora; motivul, scopul și emoțiile în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM); subiectul infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM (condițiile generale pe care le îndeplinește acest subiect; calitatea specială a subiectului infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM); circumstanțele agravante ale infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM (sub aspect *de lege lata* (săvârșirea acestor infracțiuni: de două sau mai multe persoane; cu violarea sistemelor de protecție; cu conectarea la canalele de telecomunicații; cu folosirea unor mijloace tehnice speciale; cu utilizarea ilegală a calculatorului, sistemului sau rețelei informatice, în scopul săvârșirii uneia dintre infracțiunile prevăzute la alin. (1), la art. 260¹-260³, 260⁵ și 260⁶ CP RM; în privința informației protejate de lege); sub aspect *de lege ferenda* (oportunitatea agravării răspunderii în cazul săvârșirii infracțiunii fie asupra unui sistem informatic care este parte integrantă a infrastructurii critice, fie în privința informației sensibile privind protecția infrastructurilor critice)).

Aceste investigații se concretizează în aplicarea materialelor și a metodelor care sunt necesare în contextul analizei de drept penal a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM. Printre obiectivele cercetării de față se numără: stabilirea valorilor sociale apărute împotriva infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM; relevarea caracteristicilor obiectului material sau imaterial al infracțiunilor prevăzute de acest articol; examinarea trăsăturilor particularizante ce caracterizează victima

infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM; stabilirea structurii și a conținutului faptei prejudiciabile prevăzute de acest articol; relevarea urmărilor prejudiciabile și a legăturii cauzale în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM; pertractarea laturii subiective și a subiectului infracțiunilor prevăzute de acest articol; analiza circumstanțelor care agravează răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la art. 259 CP RM; delimitarea infracțiunilor, prevăzute la art. 259 CP RM, de alte infracțiuni; investigarea vulnerabilităților ce caracterizează practica de aplicare a art. 259 CP RM, urmată de formularea de soluții; analiza neajunsurilor de natură tehnico-legislativă de care suferă dispoziția art. 259 CP RM, urmată de formularea de recomandări *de lege ferenda*. Înfăptuirea acestor obiective este condiția pentru realizarea *per ansamblu* a scopului prezentei teze.

Astfel, spre exemplu, având în vedere titlul Capitolului XI din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova, S. Brînză, V. Stati⁵⁹ și A.T. Drăgan⁶⁰ consideră că obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute în acest capitol îl reprezintă relațiile sociale din domeniul informaticii și al telecomunicațiilor. Observăm că informatica și telecomunicațiile reprezintă perechea de valori sociale fundamentale, care sunt protejate contra infracțiunilor prevăzute în Capitolul XI din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova.

Sub aspect de lege ferenda, este întemeiat să afirmăm că sintagma „infracțiuni în domeniul tehnologiilor informaționale”, ca și sintagma „infracțiuni cibernetice”, nu sunt potrivite pentru a desemna grupul de infracțiuni prevăzute în Capitolul XI din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova. Titlul Capitolului XI din partea specială a Codului penal demonstrează lipsa de congruență dintre prevederile legii penale autohtone și prevederile Convenției de la Budapesta.

Infracțiunile, prevăzute la art. 259 CP RM, sunt infracțiuni biobiectuale, însă nu sunt infracțiuni complexe. Obiectul juridic principal al infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM îl formează relațiile sociale cu privire la accesul autorizat sau permis la informația computerizată. Acest obiect este același pentru ambele infracțiuni specificate în art. 259 CP RM. Acțiunea adiacentă, descrisă în art. 259 CP RM, aduce atingere obiectului juridic secundar al infracțiunilor prevăzute de acest articol. Concretizând, suntem de părerea că: distrugerea sau deteriorarea informației computerizate aduce atingere integrității acesteia; modificarea informației computerizate aduce atingere autenticității acesteia; blocarea informației computerizate aduce atingere disponibilității acesteia; copierea informației computerizate aduce atingere ireproductibilității acesteia; dereglarea funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice aduce atingere funcționalității acestora.

Infracțiunile, prevăzute la art. 259 CP RM, au obiect imaterial principal care constă în informația computerizată accesată ilegal. Totodată, informația computerizată distrusă, deteriorată, modificată, blocată sau copiată formează obiectul imaterial secundar al acestor infracțiuni. Calculatoarele, sistemul informatic sau rețeaua informatică, a căror funcționare a fost dereglată, formează obiectul material secundar al infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM.

În măsura în care asigură prin executarea unui program prelucrarea automată a datelor informatice, televizoarele inteligente, consolele Playstation, Xbox-ul, telefoanele mobile inteligente, imprimanta, faxul, scannerul sau alte asemenea dispozitive reprezintă sisteme informatice. Deoarece

⁵⁹ BRÎNZA, Serghei et al. *Drept penal. Partea specială*. Chișinău: Cartier, 2005, p. 493. 804 p. ISBN 9975-79-324-X; STATI, Vitalie. Răspunderea penală pentru infracțiunile în domeniul informaticii și telecomunicațiilor. În: *Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socioumanistice”*. Vol. 1. Chișinău: CEP USM, 2005, pp. 387-394. ISSN 1811-2668; BRÎNZA, Serghei, STATI, Vitalie. *Drept penal. Partea specială. Vol. II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2011, p. 254. 1324 p. ISBN 978-9975-53-028-7; BRÎNZA, Serghei, STATI, Vitalie. *Tratat de drept penal. Partea specială. Vol. II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015, p. 342. 1300 p. ISBN 978-9975-53-470-3.

⁶⁰DRĂGAN, Alin Teodorus. *Frauda informatică: analiza juridico-penală a infracțiunii*: tz. de doct. în drept. Chișinău, 2017, p. 119. 179 p.

asigură prin executarea unui program prelucrarea automată a datelor informatice, bancomatul și terminalul de tip POS reprezintă sisteme informatice; 5) în măsura în care asigură prin executarea unui program prelucrarea automată a datelor informatice, cardul de plată reprezintă un sistem informatic. O asemenea ipoteză se atestă atunci când cardul de plată este introdus în bancomat, formând astfel un tandem cu acest sistem informatic.

În art. 259 CP RM este incriminat nu pur și simplu accesul ilegal la informația computerizată, ci accesul ilegal la informația computerizată însoțit de distrugerea, deteriorarea, modificarea, blocarea sau copierea informației, de dereglarea funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice, dacă, în rezultat, s-au produs daune în proporții mari / deosebit de mari.

Indiferent de modalitatea faptică sub care se înfățișează accesul la un sistem informatic, trebuie să stabilim dacă acest acces a avut o continuitate, astfel încât să putem vorbi despre accesul la informația computerizată din acel sistem. Doar într-un asemenea caz putem vorbi despre accesul la informația computerizată în sensul art. 259 CP RM. Indiferent de modalitatea faptică sub care se înfățișează accesul la un calculator, la un suport material de informație ori la o rețea informatică – trebuie să stabilim dacă acest acces a avut o continuitate, astfel încât să putem vorbi despre accesul la informația computerizată din acel calculator, din acel suport material de informație ori din acea rețea informatică. În lipsa unei astfel de continuități, nu putem vorbi despre accesul la informația computerizată în sensul art. 259 CP RM.

Nu este întemeiat să reținem concursul ideal dintre una din infracțiunile, prevăzute la art. 259 CP RM, și una din infracțiunile prevăzute la art. 260² sau 260³ CP RM. Aceeași distrugere, deteriorare, modificare, blocare sau copiere a informației ori dereglare a funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice nu trebuie calificată în baza a două articole.

Ștergerea sau eliminarea informației computerizate nu pot să reprezinte exemple care decurg din noțiunea „distrugerea informației computerizate”, folosite în art. 259 CP RM. Noțiunea „distrugerea informației computerizate”, folosită în art. 259 CP RM, poate fi reprezentată numai de distrugerea sau deteriorarea calculatorului, a suportului material de informație, a sistemului informatic sau a rețelei informatice, care are ca efect distrugerea informației computerizate ce se afla în acel calculator, pe acel suport material de informație, în acel sistem informatic sau în acea rețea informatică. În aceste condiții, art. 259 CP RM trebuie aplicat împreună cu art. 197 CP RM sau cu art. 104 CC RM. Noțiunea „deteriorarea informației computerizate”, folosită în art. 259 CP RM, poate fi reprezentată numai de deteriorarea calculatorului, a suportului material de informație, a sistemului informatic sau a rețelei informatice, care are ca efect deteriorarea informației computerizate ce se afla în acel calculator, pe acel suport material de informație, în acel sistem informatic sau în acea rețea informatică. În asemenea împrejurări, art. 259 CP RM trebuie aplicat împreună cu art. 197 CP RM sau cu art. 104 CC RM.

În art. 259 CP RM, prin „copierea informației computerizate” se are în vedere copierea logică a informației computerizate (care presupune folosirea unui program de calculator), nu copierea fizică a acesteia (de exemplu: reproducerea manuală; reproducerea prin fotografierea textului sau a imaginii de pe ecranul calculatorului etc.). Reproducerea în creierul uman prin memorare a unei informații văzute, auzite sau altfel percepute nu formează conținutul noțiunii „copierea informației computerizate”, folosite în art. 259 CP RM. Condiția esențială pentru atestarea copierii informației computerizate, ca modalitate normativă a acțiunii adiacente din cadrul faptei prejudiciabile prevăzute la art. 259 CP RM, este ca informația computerizată copiată să fie stocată într-un alt calculator, pe un alt suport material de informație, într-un alt sistem informatic sau într-o altă rețea informatică, decât cel/cea pe care se păstra informația computerizată originală. Este posibil ca: a) la același calculator, la același suport material de informație, la același sistem informatic sau la aceeași rețea informatică

să aibă acces două sau mai multe persoane; b) totodată, să fie restricționat accesul pentru una sau unele dintre aceste persoane la o parte a unui astfel de calculator, suport material de informație sau sistem informatic ori a unei astfel de rețele informatice. Într-o asemenea situație, pentru a aplica art. 259 CP RM, informația computerizată copiată trebuie să fie stocată în acea parte din calculator, din suportul material de informație, din sistemul informatic sau din rețeaua informatică, la care nu are acces victima. Copierea informației computerizate, dacă nu produce daune în proporții mari sau deosebit de mari și dacă nu este precedată de accesul ilegal la acea informație, poate să reprezinte pregătirea de infracțiuni care presupun divulgarea anumitor informații (de exemplu, pregătirea de infracțiuni prevăzute la art. 204, alin. (1) art. 315, art. 316, 337, 344 etc. din Codul penal). În asemenea cazuri, nu este necesară aplicarea art. 259 CP RM

Nu este oportun ca în art. 259 CP RM să existe o dispoziție aparte în care ar fi stabilită răspunderea pentru tentativa la infracțiunile prevăzute de acest articol. Spre deosebire de tentativa la infracțiune, pregătirea de infracțiune nu presupune începerea executării faptei prejudiciabile. În cazul infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, aceasta înseamnă că, din cauze independente de voința făptuitorului, nu începe executarea acțiunii principale de acces ilegal la informația computerizată.

Urmările prejudiciabile, prevăzute la art. 259 CP RM, trebuie să fie legate cauzal de acțiunea adiacentă de distrugere, deteriorare sau modificare a informației, ori de dereglare a funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice, nu de acțiunea principală de acces ilegal la informația computerizată. Acțiunea principală de acces ilegal la informația computerizată nu poate, de una singură, să reprezinte cauza producerii urmărilor prejudiciabile prevăzute la art. 259 CP RM.

Poziția cvasiunanimă din literatura de specialitate este că infracțiunile, prevăzute la art. 259 CP RM, pot fi comise cu intenție directă sau cu intenție indirectă.⁶¹ Susținem această poziție.

Calitatea specială a subiectului infracțiunilor, prevăzute la art. 259 CP RM, poate fi lesne stabilită prin raportare la sintagma sintagma „al unei persoane care nu este autorizată în temeiul legii sau al unui contract, depășește limitele autorizării ori nu are permisiunea persoanei competente să folosească, să administreze sau să controleze un sistem informatic ori să desfășoare cercetări științifice sau să efectueze orice altă operațiune într-un sistem informatic”, care este folosită în art. 259 CP RM. Rezultă că persoana, care realizează accesul la informația computerizată, nu este pasibilă de răspundere în baza art. 259 CP RM în oricare din următoarele cazuri: a) este autorizată în temeiul legii sau al unui contract; b) nu depășește limitele autorizării; c) are permisiunea, din partea persoanei fizice sau juridice competente, potrivit legii, să o acorde, de a folosi, administra sau controla un sistem informatic ori de a desfășura cercetări științifice sau de a efectua orice altă operațiune într-un sistem informatic.

Art. 259 CP RM prevede răspunderea pentru două infracțiuni care sunt prevăzute la alin. (1) și lit. h) alin. (2) art. 259 CP RM. La lit. b)-g) și g¹) alin. (2) art. 259 CP RM, sunt specificate

⁶¹ BRÎNZA, Serghei, STATI, Vitalie. *Tratat de drept penal. Partea specială. Vol. II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015, p. 355. 1300 p. ISBN 978-9975-53-470-3; BARBĂNEAGRĂ, Alexei et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu (Annotat cu jurisprudența CEDO și a instanțelor naționale)*. Chișinău: Sarmis, 2009, p. 568. 860 p. ISBN 978-9975-105-20-0; BARBĂNEAGRĂ, Alexei et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu / Sub red. lui Alexei BARBĂNEAGRĂ*. Chișinău: Arc, 2003, p. 570. 836 p. ISBN 9975-61-291-1; BORODAC, Alexandru. *Manual de drept penal. Partea specială*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004, p. 366. 622 p. ISBN 9975-9788-7-8; ГЫРЛА, Л.Г., ТАБАРЧА, Ю.М. *Уголовное право Республики Молдова. Часть Особенная. Том 2*. Кишинэу: Cartdidact, 2010, с. 19. 592 с. ISBN 978-9975-4158-2-8; ЛАЗАРЕВА, Наталья. Уголовно-правовая характеристика преступлений в области информатики и электросвязи. În: *Revista științifică a USM „Studia Universitatis”*. Seria „Științe sociale”, 2007, nr. 6, pp. 133-141. ISSN 1857-2081; SOLTAN, Veaceslav. Infracțiunile informatice (art. 259-261¹ Cod penal). În: *Procuratura Republicii Moldova. Buletin informativ*, 2010, nr. 15, pp. 38-43. [citat 11.07.2022] Disponibil: <http://procuratura.md/file/BULETIN%20VIRTUAL%2015.pdf>

circumstanțele agravante ale infracțiunilor reunite sub denumirea marginală de acces ilegal la informația computerizată.

Capitolul 3 – *Rezultatele obținute în urma analizei de drept penal a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM* – este axat pe contribuțiile personale ale autorului, inclusiv pe rezultatele originale obținute de către autor.

Rezultatele, obținute în urma analizei de drept penal a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, sunt grupate astfel: rezultatele obținute în urma analizei de drept penal a obiectului acestor infracțiuni; rezultatele obținute în urma analizei de drept penal a laturii obiective a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM; rezultatele obținute în urma analizei de drept penal a laturii subiective a acestor infracțiuni; rezultatele obținute în urma analizei de drept penal a subiectului infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM; rezultatele obținute în urma analizei de drept penal a circumstanțelor agravante ale acestor infracțiuni.

Investigațiile, efectuate în Capitolul 3, reprezintă efectul și bilanțul aplicării în Capitolul 2 al tezei a materialelor și a metodelor care sunt necesare în contextul analizei de drept penal a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM. În mod firesc, aceste investigații urmăresc aceleași obiective ale cercetării, care sunt preconizate a fi realizate în cadrul Capitolului 2 al tezei. Înfăptuirea unor asemenea obiective reprezintă condiția pentru realizarea *per ansamblu* a scopului prezentei teze.

Astfel, spre exemplu, în contextul analizei obiectului juridic al infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, avem temeiul să afirmăm: 1) relațiile sociale cu privire la securitatea datelor informatice și a comunicațiilor electronice prezintă suficientă semnificație sub aspect axiologic, astfel încât să fie pasibile de apărare penală; 2) nu este admisibilă confundarea noțiunilor „securitatea informațională” și „securitatea informatică (cibernetică)”.

În contextul examinării obiectului material (imaterial) al infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, este fundamentat să facem următoarele afirmații: 1) în sensul art. 259 CP RM, informația computerizată este informația destinată prelucrării pe un calculator, fixată pe un suport care poate fi citit de un calculator sau transmis într-un mediu care face posibilă interacționarea în cadrul unui sistem informatic sau al unei rețele informatice; 2) datele informatice trebuie privite ca informație reprezentată într-o formă adecvată efectuării de operațiuni prin mijloace informatice cu posibila implicare a unei persoane; 3) programele informatice, datele informatice, procedurile, procesele de folosire, personalul și utilizatorii nu pot să reprezinte părți ale unui sistem informatic; 4) nu oricare entitate, ce poate fi folosită ca suport (mijloc) de stocare a datelor informatice, poate cumula funcția de a asigura prin executarea unui program prelucrarea automată a datelor informatice. Doar în cazul cumulării celor două funcții, entitatea respectivă constituie un sistem informatic; 5) sistemul informatic reprezintă nodul de prelucrare a datelor interconectate în scopul transportului de date, în timp ce ansamblul unor astfel de noduri constituie rețeaua informatică; 6) noțiunea de sistem informațional nu trebuie confundată cu noțiunea de sistem informatic în sensul art. 259 CP RM. Relația dintre noțiunile „sistem informatic” și „sistem informațional” este o relație de tip „parte – întreg”.

În contextul analizei laturii obiective a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, avem temeiul să afirmăm: 1) prin „acces la informația computerizată” în accepțiunea art. 259 CP RM trebuie de înțeles: obținerea posibilității de a recurge la informația computerizată, în vederea beneficiarii de calitățile utile ale acesteia; 2) în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, accesul la informația computerizată presupune o interacțiune logică, nu fizică, cu o astfel de informație. Interacțiunea logică cu informația computerizată se exprimă în aceea că făptuitorul folosește un program informatic sau mai multe programe informatice care asigură prelucrarea acelei informații; 3) acțiunea de intruziune ilegală în calculatorul, în suportul material de informație, în sistemul

informatic sau în rețeaua informatică, în care sau pe care se află respectiva informație, trebuie privită ca situație-premisă, nu ca etapă în procesul de săvârșire a accesului ilegal la informația computerizată. De aceea, trebuie calificată ca pregătire, nu ca tentativă, intruziunea ilegală în calculatorul, în suportul material de informație, în sistemul informatic sau în rețeaua informatică, în care sau pe care se află informația computerizată, dacă, din cauze independente de voința făptuitorului, nu este săvârșit accesul ilegal la acea informație; 4) folosirea și/sau dispunerea de informația computerizată reprezintă scopul acțiunii de acces la informația computerizată, scop care depășește cadrul acestei acțiuni; 5) infracțiunea, prevăzută la art. 260¹ CP RM, poate fi concepută doar în cazul unei transmisii de date informatice (inclusiv a unei emisii electronice). În cazul infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, se accesează ilegal informația computerizată din calculatoare, de pe suportii materiali de informație, din sistemul sau rețeaua informatică, nu informația computerizată transmisă între calculatoare, între suportii materiali de informație, între sisteme informatice sau între rețele informatice; 6) accesul la informația computerizată este ilegal, dacă se realizează: a) în lipsa autorizării în temeiul legii sau al unui contract; b) cu depășirea limitelor autorizării; c) fără permisiunea persoanei competente să folosească, să administreze sau să controleze un sistem informatic ori să desfășoare cercetări științifice sau să efectueze orice altă operațiune într-un sistem informatic, etc.

În contextul examinării elementelor constitutive subiective ale infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, este fundamentat să facem următoarele afirmații: 1) infracțiunile, prevăzute la art. 259 CP RM, sunt săvârșite cu intenție directă sau indirectă; 2) se aplică doar art. 260⁶ CP RM în cazul în care accesul ilegal la informația computerizată este urmat de introducerea, modificarea sau ștergerea datelor informatice, restricționarea accesului la aceste date ori împiedicarea în orice mod a funcționării unui sistem informatic, în scopul de a obține un beneficiu material pentru sine sau pentru altul, dacă aceste acțiuni au cauzat daune în proporții mari sau deosebit de mari; 3) în conformitate cu lit. d) alin. (1) art. 76 CP RM, săvârșirea faptei de o persoană cu responsabilitate redusă se consideră circumstanță atenuantă care se ia în calcul la stabilirea pedepsei. Anume în această postură, starea de afect poate fi luată în considerare la individualizarea pedepsei care se aplică pentru infracțiunile prevăzute la art. 259 CP RM; 4) subiecți ai infracțiunilor, prevăzute la art. 259 CP RM, pot fi persoanele care au dreptul de acces la un calculator, la un suport material de informație, la un sistem informatic sau la o rețea informatică. Asemenea persoane nu trebuie să aibă dreptul de acces la informația computerizată din calculatorul, de pe suportul material de informație, din sistemul informatic sau din rețeaua informatică la care au acces legal; 5) subiecți ai infracțiunilor, prevăzute la art. 259 CP RM, pot fi, de asemenea, persoanele care nu au un dreptul de acces la un calculator, la un suport material de informație, la un sistem informatic sau la o rețea informatică. Desigur, astfel de persoane nu au nici dreptul de acces la informația computerizată; 6) infracțiunile prevăzute la art. 259 CP RM au nu doar un subiect special. Ele au o componentă specială.

În sfârșit, în contextul analizei circumstanțelor agravante ale infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, avem temeiul să afirmăm: 1) în cazul săvârșirii uneia dintre infracțiunile prevăzute de acest articol de către un grup criminal organizat sau de către o organizație criminală, se va aplica lit. b) alin. (2) art. 259 CP RM; 2) prin sisteme de protecție, în sensul lit. c) alin. (2) art. 259 CP RM, se înțelege procedurile, dispozitivele sau programele informatice specializate cu ajutorul cărora accesul la informația computerizată este restricționată sau interzisă pentru anumite categorii de utilizatori; 3) în sensul lit. c) alin. (2) art. 259 CP RM, prin „protecție” se are în vedere protecția împotriva accesului ilegal la informația computerizată, nu protecția împotriva accesului ilegal la: a) calculatorul, suportul material de informație, sistemul sau rețeaua informatică, care conțin informația computerizată ce poate fi accesată ilegal; b) încăperea, alt loc pentru depozitare sau locuința în care

se află calculatorul, suportul material de informație, sistemul sau rețeaua informatică, care conțin informația computerizată ce poate fi accesată ilegal; 4) prevederea de la lit. d) alin. (2) art. 259 CP RM este aplicabilă, dacă noțiunea „rețea informatică” se intersectează cu noțiunea „rețea de comunicații electronice”. Din contra, dacă noțiunea „rețea informatică” nu se intersectează cu noțiunea „rețea de comunicații electronice”, atunci se aplică art. 259 CP RM (cu excepția lit. d) alin. (2)), etc.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Rezultatele, pe care le-am obținut în cadrul prezentei teze, constau în următoarele: 1) au fost investigate viziunile doctrinare cu privire la răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la art. 259 CP RM; 2) a fost utilizat potențialul, de care dispun reglementările naționale cu privire la accesul la informația computerizată, în procesul de interpretare a acestui articol; 3) a fost identificat gradul de compatibilitate dintre art. 259 CP RM și reglementările de sorginte internațională privind interzicerea accesului ilegal la informația computerizată; 4) a fost studiată experiența pozitivă a altor state în planul prevenirii și combaterii prin mijloace penale a accesului ilegal la informația computerizată; 5) au fost stabilite valorile sociale apărute împotriva infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM; 6) au fost relevate caracteristicile obiectului material sau imaterial al infracțiunilor prevăzute de acest articol; 7) au fost examinate trăsăturile particularizante ce caracterizează victima infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM; 8) au fost stabilite structura și conținutul faptei prejudiciabile prevăzute de acest articol; 9) au fost relevate urmările prejudiciabile și legătura cauzală în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM; 10) a fost pertractată latura subiectivă și subiectul infracțiunilor prevăzute de acest articol; 11) au fost analizate circumstanțele care agravează răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la art. 259 CP RM; 12) a fost efectuată delimitarea infracțiunilor, prevăzute la art. 259 CP RM, de alte infracțiuni; 13) au fost investigate vulnerabilitățile ce caracterizează practica de aplicare a art. 259 CP RM, urmând formularea de soluții; 14) au fost analizate neajunsurile de natură tehnico-legislativă de care suferă dispoziția art. 259 CP RM, urmând formularea de recomandări *de lege ferenda*.

Problema științifică importantă, soluționată în urma obținerii rezultatelor descrise, se exprimă în fundamentarea concepției de interpretare a art. 259 CP RM și de calificare a infracțiunilor în baza acestui articol fără a fi încălcat principiul legalității, această fundamentare având ca efect identificarea erorilor de aplicare a art. 259 CP RM și a defectelor ce caracterizează dispoziția acestui articol, astfel fiind creată baza teoretică necesară pentru a perfecționa practica de aplicare a art. 259 CP RM și pentru a îmbunătăți calitatea acestui articol.

I. Concluzii:

Problema științifică importantă a fost demonstrată prin **concluziile** elaborate în baza ipotezei de cercetare, după cum urmează:

1. Incriminând faptele reunite sub denumirea marginală de acces ilegal la informația computerizată, legiuitorul urmărește să stabilească un echilibru rezonabil între dreptul unor persoane de a accesa în mod liber informația computerizată și dreptul altor persoane de a nu permite accesul ilegal la o asemenea informație. Dreptul la informație este un drept prevăzut de art. 34 din Constituție. Dreptul de a accesa în mod liber informația computerizată nu este decât o versiune a acestui drept constituțional. Din alin. (2) art. 54 al Constituției reiese că dreptul la informație poate fi restrâns. Important este ca această restrângere: a) să fie prevăzută de lege; b) să corespundă normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional; c) să fie necesară în interesele

securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. Restrângerea dreptului de a accesa în mod liber informația computerizată, prevăzută de art. 259 CP RM, îndeplinește aceste trei condiții. Această restrângere se bazează pe lege și are drept scop protejarea interesului legitim al unei persoane, al societății sau al statului. Aceasta rezultă din descrierea subiectului infracțiunii, care se face în alin. (1) art. 259 CP RM: „persoană care nu este autorizată în temeiul legii sau al unui contract, depășește limitele autorizării ori nu are permisiunea persoanei competente să folosească, să administreze sau să controleze un sistem informatic ori să desfășoare cercetări științifice sau să efectueze orice altă operațiune într-un sistem informatic” (*a se vedea: Capitolul 3, Subcapitolul 3.1*).

2. Infracțiunile, prevăzute la art. 259 CP RM, sunt infracțiuni biobiectuale, însă nu sunt infracțiuni complexe. Infracțiunile, prevăzute la art. 259 CP RM, sunt biobiectuale. Despre aceasta ne vorbește structura faptei prejudiciabile prevăzute de acest articol. Astfel, fapta prejudiciabilă analizată include două componente: a) acțiunea principală de acces ilegal la informația computerizată; b) acțiunea adiacentă de distrugere, deteriorare, modificare, blocare sau copiere a informației ori de dereglare a funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice. Obiectul juridic principal al infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM îl formează relațiile sociale cu privire la accesul autorizat sau permis la informația computerizată. Acest obiect este același pentru ambele infracțiuni specificate în art. 259 CP RM. Obiectul juridic secundar al infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM îl constituie relațiile sociale cu privire la integritatea, autenticitatea, disponibilitatea sau ireproductibilitatea informației computerizate ori funcționalitatea calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice, apărute împotriva cauzării de: a) daune în proporții mari (în cazul infracțiunii prevăzute la alin. (1)); b) daune în proporții deosebit de mari (în cazul infracțiunii prevăzute la lit. h) alin. (2)). În cazul infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, nici acțiunea principală, nici acțiunea adiacentă nu reprezintă de felul lor infracțiuni. În partea specială a Codului penal al Republicii Moldova nu există norme în care ar fi incriminate distinct fie accesul ilegal la informația computerizată, fie distrugerea, deteriorarea, modificarea, blocarea sau copierea informației ori dereglarea funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice. Deci, infracțiunile, prevăzute la art. 259 CP RM, sunt infracțiuni biobiectuale, însă nu sunt infracțiuni complexe. (*a se vedea: Capitolul 2, Subcapitolul 2.1; Capitolul 3, Subcapitolul 3.1*).

3. În cazul infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, obiectul imaterial principal îl reprezintă informația computerizată. În cazul aceluiași infracțiuni, informația computerizată distrusă, deteriorată, modificată, blocată sau copiată constituie obiectul imaterial secundar; calculatoarele, sistemul informatic sau rețeaua informatică, a căror funcționare a fost dereglată formează obiectul material secundar. Sintagma „accesul ilegal la informația computerizată” din dispoziția art. 259 CP RM indică o încălcare a ordinii stabilite de acces la informațiile din calculatoare, de pe suporturile materiale de informație, din sistemul informatic sau din rețeaua informatică. O astfel de încălcare face dificilă sau chiar imposibilă derularea relațiilor sociale dintre subiecții care folosesc, administrează sau controlează un sistem informatic, care desfășoară cercetări științifice sau care efectuează orice altă operațiune într-un sistem informatic. Având în vedere acest aspect, ar reieși că infracțiunile, prevăzute la art. 259 CP RM, au obiect imaterial (care constă în informația computerizată), nu și obiect material. Însă, nu putem ignora o altă sintagmă din dispoziția art. 259 CP RM – „dacă este însoțit de distrugerea, deteriorarea, modificarea, blocarea sau copierea informației, de dereglarea funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice”. Această sintagmă se referă la acțiunea adiacentă și este relevantă (ca și sintagma

„accesul ilegal la informația computerizată”) în vederea stabilirii entităților prin intermediul cărora este lezat obiectul juridic special al infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM. Din sintagma „dacă este însoțit de distrugerea, deteriorarea, modificarea, blocarea sau copierea informației, de dereglarea funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice” rezultă că – în afară de informația computerizată accesată ilegal (care constituie obiectul imaterial principal al infracțiunilor examinate) – entitățile, prin intermediul cărora este lezat obiectul juridic special al infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, sunt reprezentate de: a) informația computerizată distrusă, deteriorată, modificată, blocată sau copiată (care formează obiectul imaterial secundar al infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM); b) calculatoarele, sistemul informatic sau rețeaua informatică, a căror funcționare a fost dereglată (care formează obiectul material secundar al acestor infracțiuni) (*a se vedea: Capitolul 3, Subcapitolul 3.1*).

4. Poziția față de structura laturii obiective a infracțiunilor, prevăzute la art. 259 CP RM, trebuie diferențiată în funcție de modalitățile normative ale acțiunii adiacente din cadrul faptei prejudiciabile. Ținând cont de specificul infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, apreciem că, doar în cazurile de distrugere, deteriorare sau modificare a informației, ori de dereglare a funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice, verbum regens vizează atât fapta prejudiciabilă, cât și urmările prejudiciabile. Or, în prezența acestor patru modalități normative, se produc anumite metamorfoze la nivelul obiectului material sau imaterial al infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM. De aceea, în aceste patru cazuri, rezultatul, necesar consumării infracțiunii, constă, în primul rând, în distrugerea, deteriorarea sau modificarea informației, ori în dereglarea funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice. În al doilea rând, un astfel de rezultat se exprimă în daunele în proporții mari. La o privire *in corpore*, în cazurile analizate, urmările prejudiciabile constau în distrugerea, deteriorarea sau modificarea informației, ori dereglarea funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice, care îmbracă forma daunelor în proporții mari. Pe cale de consecință, latura obiectivă a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM are, în prima sa variantă, următoarea structură: a) fapta prejudiciabilă care constă în acțiunea principală de acces ilegal la informația computerizată, succedată de acțiunea adiacentă de distrugere, deteriorare sau modificare a informației, ori de dereglare a funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice; b) urmările prejudiciabile, și anume – distrugerea, deteriorarea sau modificarea informației, ori dereglarea funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice, care îmbracă forma daunelor în proporții mari (în cazul infracțiunii prevăzute la alin. (1)) ori a daunelor în proporții deosebit de mari (în cazul infracțiunii prevăzute la lit. h) alin. (2)); c) legătura causală dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile. Într-o altă variantă, latura obiectivă a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM are următoarea structură: a) fapta prejudiciabilă care constă în acțiunea principală de acces ilegal la informația computerizată, succedată de acțiunea adiacentă de blocare sau copiere a informației; b) urmările prejudiciabile, și anume – daunele în proporții mari (în cazul infracțiunii prevăzute la alin. (1)) sau daunele în proporții deosebit de mari (în cazul infracțiunii prevăzute la lit. h) alin. (2)); c) legătura causală dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile. (*a se vedea: Capitolul 3, Subcapitolul 3.2*).

5. Datorită structurii nereușite a laturii obiective a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, lipsește posibilitatea de apărare penală eficientă a relațiilor sociale cu privire la accesul autorizat sau permis la informația computerizată. În art. 259 CP RM este incriminat nu pur și simplu accesul ilegal la informația computerizată, ci accesul ilegal la informația computerizată însoțit de distrugerea, deteriorarea, modificarea, blocarea sau copierea informației, de dereglarea funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice, dacă, în rezultat, s-au produs daune în proporții mari / deosebit de mari. Doar în unele cazuri, accesul ilegal la informația computerizată

per se poate forma conținutul unor fapte penale sau contravenționale (de exemplu, al faptelor prevăzute la art. 327, 335 sau 370 CP RM ori în art. 312 CC RM). În celelalte cazuri, dacă intenția făptuitorului se limitează la săvârșirea accesului ilegal la informația computerizată, iar această intenție se realizează, atunci lipsește temeiul aplicării art. 259 CP RM. În acest caz lipsește latura obiectivă a infracțiunii în deplinătatea sa, motiv pentru care vorbim despre lipsa componenței de infracțiune. Necesitatea de revizuire a structurii actuale a laturii obiective a infracțiunilor, prevăzute la art. 259 CP RM, este determinată nu doar de această stare de lucruri. Un alt argument constă în prezența art. 260² și 260³ CP RM, ceea ce face inutilă prezența în art. 259 CP RM a sintagmei care se referă la acțiunea adiacentă din cadrul faptei prejudiciabile prevăzute la art. 259 CP RM: „dacă este însoțit de distrugerea, deteriorarea, modificarea, blocarea sau copierea informației, de dereglarea funcționării calculatoarelor, a sistemului sau a rețelei informatice”. (*a se vedea: Capitolul 2, Subcapitolul 2.2; Capitolul 3, Subcapitolul 3.2*).

6. Este oportună agravarea răspunderii în cazul săvârșirii infracțiunilor, prevăzute la art. 259 CP RM, fie asupra unui sistem informatic care este parte integrantă a infrastructurii critice, fie în privința informației sensibile privind protecția infrastructurilor critice. Analiza art. 259 CP RM demonstrează că acest articol nu este ajustat la exigențele sociale curente, fiind lipsite de apărare penală relațiile sociale care apar și se dezvoltă în legătură cu: a) sistemele informatice care sunt părți integrante ale infrastructurii critice; b) datele informatice sensibile privind protecția infrastructurilor critice. Necesitatea stringentă a unei asemenea completări este dictată de războiul de agresiune dus de Federația Rusă împotriva Ucrainei (care are efecte colaterale asupra Republicii Moldova), precum și de războiul hibrid purtat de către Federația Rusă, printre altele, împotriva Republicii Moldova. De asemenea, necesitatea de a suplini lacuna respectivă este sugerată în Decizia (PESC) 2019/797 a Consiliului din 17.05.2019 privind măsuri restrictive împotriva atacurilor cibernetice care reprezintă o amenințare la adresa Uniunii sau a statelor sale membre. Toate acestea confirmă că este oportună completarea Capitolului XIII din partea generală a Codului penal al Republicii Moldova cu două articole în care ar fi definite noțiunile „infrastructură critică” și „date informatice sensibile privind protecția infrastructurilor critice”. Aceste definiții vor avea ca model definițiile aceluiași noțiuni din Directiva 2008/114/CE, desigur cu operarea ajustărilor corespunzătoare. În afară de aceasta, este oportună agravarea răspunderii pentru infracțiunile prevăzute la art. 259 CP RM, în cazul în care acestea sunt săvârșite fie asupra unui sistem informatic care este parte integrantă a infrastructurii critice, fie în privința datelor informatice sensibile privind protecția infrastructurilor critice. (*a se vedea: Capitolul 2, Subcapitolul 2.5; Capitolul 3, Subcapitolul 3.5*).

Descrierea contribuțiilor personale cu sublinierea semnificației teoretice și valorii practice a acesteia. Contribuțiile personale constau în investigarea temeinică și complexă a elementelor constitutive și a circumstanțelor agravante ale infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM. Reprezentând componența de bază / agravată a infracțiunilor respective, aceste elemente constitutive și circumstanțe agravante constituie temeiul juridic al răspunderii penale în baza art. 259 CP RM.

La contribuții personale pot fi raportate: demonstrarea necesității de a distinge noțiunea „securitatea informațională” de noțiunea „securitatea informatică (cibernetică)”, noțiunea „sistem informațional” de noțiunea „sistem informatic”, noțiunea „sistem informatic” de noțiunea „rețea informatică” etc.; propunerea de definiții pentru fiecare dintre noțiunile care se referă la obiectul material (imaterial) al infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, cu luarea în considerare a normelor etrapenale de referință; argumentarea necesității de a distinge două variante alternative ale laturii obiective a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, în funcție de specificul modalităților normative ale acțiunii adiacente; stabilirea corelației dintre infracțiunile, prevăzute la art. 259 CP

RM, și alte infracțiuni prevăzute în Capitolul XI din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova; caracterizarea detaliată a circumstanțelor agravante ale infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, cu luarea în considerare a normelor extrapenale de referință, etc.

În ceea ce privește patrimoniul doctrinar anterior, constatăm că nu sunt prea multe studii științifice consacrate analizei de drept penal a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM. Se caracterizează prin insuficiență sau prin anumite contradicții investigarea de către penaliștii autohtoni a elementelor constitutive și a circumstanțelor agravante ale acestor infracțiuni (și anume, a aspectelor legate de: conținutul obiectului juridic generic al infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM; structura obiectului juridic special al acestor infracțiuni; înțelesul noțiunilor „informație computerizată”, „sistem informatic”, „rețea informatică” și „calculator”; structura laturii obiective a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM etc.).

Baza legală și empirică a prezentului studiu o constituie: a) prevederile art. 259 CP RM; b) alte norme din Capitolul XI al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova; c) anumite norme din partea generală și din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova, necesare fie interpretării sistemice a art. 259 CP RM, fie examinării infracțiunilor prevăzute de acest articol prin prisma participăției, a etapelor activității infracționale sau a altor asemenea instituții; d) prevederile din legislația extrapenală care complinesc art. 259 CP RM și, astfel, contribuie la interpretarea acestuia; e) practica de aplicare a art. 259 CP RM; f) normele din legile penale ale altor state, care sunt corespondente cu art. 259 CP RM; g) normele care constituie precedente istorice în raport cu art. 259 CP RM. *Baza științifică* a prezentului studiu este reprezentată de lucrările doctrinarilor autohtoni, precum și de cele ale doctrinarilor de peste hotare.

Semnificația teoretică a tezei rezidă în: a) redimensionarea apărării penale a relațiilor sociale cu privire la accesul autorizat sau permis la informația computerizată; b) acumularea unui amplu material teoretic și practic indispensabil pentru dezvoltarea unor direcții actuale și complexe ale investigării infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM; c) caracterizarea detaliată a elementelor constitutive și a circumstanțelor agravante ale infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM; d) identificarea neajunsurilor ce caracterizează dispoziția art. 259 CP RM și practica de aplicare a acestei dispoziții.

Valoarea practică a tezei constă în următoarele: a) interpretarea din perspective noi a prevederilor art. 259 CP RM contribuie la dezvoltarea discuției științifice privind stabilirea temeiului juridic al răspunderii penale pentru faptele incriminate în acest articol; b) analiza de drept comparat și analiza istorică a reglementărilor privind răspunderea pentru accesul ilegal la informația computerizată comportă o semnificație cognitivă în vederea perceperii esenței juridice și sociale a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM; c) interpretarea conceptelor, utilizate în art. 259 CP RM, este utilă în planul interpretării acestui articol în corespundere cu principiul legalității și al asigurării unei practici uniforme de aplicare a art. 259 CP RM, fiind astfel redusă posibilitatea interpretării extensive defavorabile și a aplicării prin analogie a art. 259 CP RM; d) stabilirea defectelor, ce caracterizează dispoziția art. 259 CP RM, poate fi valorificată în procesul de perfecționare a acestei dispoziții, pentru a fi sporită claritatea și previzibilitatea art. 259 CP RM, pentru a fi armonizate prevederile acestui articol cu dispozițiile Convenției de la Budapesta și pentru a fi ajustate prevederile art. 259 CP RM la exigențele sociale curente.

Date privind aprobarea rezultatelor. Concluziile principale ale tezei se regăsesc în 19 publicații științifice. Rezultatele, obținute în urma studiului efectuat, au fost prezentate și aprobate la mai multe foruri științifice, cu caracter național și internațional, care s-au desfășurat în perioada anilor 2020-2022.

Indicarea limitelor rezultatelor obținute, cu stabilirea problemelor rămase nerezolvate. Limitele rezultatelor obținute sunt condiționate de: a) efectuarea unei analize cu predilecție de drept penal a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM; b) analiza empirică a practicii judiciare autohtone și a celei din România; c) analiza sistemică a infracțiunilor, prevăzute la art. 259 CP RM, luând în considerare reglementările cu caracter complinitor din legislația extrapenală de referință. Întrucât toate obiectivele tezei au fost realizate, nu se poate vorbi despre probleme rămase nerezolvate. În schimb, pot fi trasate direcții viitoare de cercetare legate de tema abordată, care vor fi creionate *infra*.

II. Recomandări:

1) completarea art. 6 CP RM cu alineatul (3) care ar avea următoarea dispoziție: *„Fapta săvârșită din imprudență constituie infracțiune numai atunci când o prevede în mod expres norma din partea specială din prezentul cod”*;

2) excluderea referirilor la intenție din toate normele din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova, în care se menționează această formă de vinovăție;

3) completarea Capitolului XIII din partea generală a Codului penal al Republicii Moldova cu următoarele articole:

„Articolul 134²⁵. Date informatice

Prin date informatice se înțelege orice reprezentare de fapte, informații sau concepte sub o formă adecvată prelucrării într-un sistem informatic, inclusiv un program capabil să determine executarea unei funcții de către un sistem informatic”;

„Articolul 134²⁶. Sistem informatic

Prin sistem informatic se înțelege sistemul definit astfel în Legea nr. 20/2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice”;

„Articolul 134²⁷. Măsuri de securitate

Prin măsuri de securitate, în sensul art. 259, se înțelege folosirea unor proceduri, dispozitive sau programe informatice specializate cu ajutorul cărora accesul la informația computerizată este restricționată sau interzisă pentru anumite categorii de utilizatori”;

„Articolul 134²⁸. Persoana care accesează ilegal datele informatice

Accesează ilegal datele informatice persoana care se află în una dintre următoarele situații:

a) nu este autorizată, în temeiul legii sau al unui contract;

b) depășește limitele autorizării;

c) nu are permisiunea, din partea persoanei fizice sau juridice competente, potrivit legii, să o acorde, de a folosi, administra sau controla un sistem informatic ori de a desfășura cercetări științifice sau de a efectua orice altă operațiune într-un sistem informatic”;

„Articolul 134²⁹. Infrastructură critică

Prin infrastructură critică, în sensul art. 259, se înțelege un element, un sistem sau o componentă a acestuia, aflat pe teritoriul Republicii Moldova, care este esențial pentru menținerea funcțiilor societale vitale, a sănătății, siguranței, securității, bunăstării sociale sau economice a persoanelor, și a căror perturbare sau distrugere ar avea un impact semnificativ pentru Republica Moldova ca urmare a incapacității de a menține respectivele funcții”;

„Articolul 134³⁰. Date informatice sensibile privind protecția infrastructurilor critice

Prin date informatice sensibile privind protecția infrastructurilor critice, în sensul art. 259, se înțelege datele informatice cu privire la o infrastructură critică ce ar putea fi utilizate, în cazul divulgării, în scopul planificării și al realizării unor acțiuni care să determine perturbarea sau distrugerea instalațiilor unor infrastructuri critice”;

4) modificarea titlului Capitolului XI al părții speciale a Codului penal din „Infrațiuni informatice și infracțiuni în domeniul telecomunicațiilor” în „*Infrațiuni contra securității datelor informatice și a comunicațiilor electronice*”;

5) modificarea titlului și a dispoziției art. 259 CP RM, după cum urmează:

„*Articolul 259. Accesul ilegal la datele informatice*

(1) *Accesul ilegal la datele informatice prin violarea măsurilor de securitate [...]*

(2) *Aceeași acțiune săvârșită:*

b) *de două sau mai multe persoane;*

e) *cu folosirea unor mijloace tehnice speciale;*

g) *în privința datelor informatice protejate prin lege;*

g¹) *din motive de prejudecată;*

i) *asupra unui sistem informatic care este parte integrantă a infrastructurii critice;*

j) *în privința datelor informatice sensibile privind protecția infrastructurilor critice [...]*”;

6) completarea Codului contravențional al Republicii Moldova cu un articol nou:

„*Articolul 246¹. Accesul ilegal la datele informatice*

Accesul ilegal la datele informatice, dacă fapta nu constituie infracțiune,

se sancționează cu amendă de la 30 la 60 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 180 de unități convenționale aplicată persoanei juridice”.

Sugestii privind potențialele direcții viitoare de cercetare legate de tema abordată:

1) elaborarea unui proiect de hotărâre a Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la aplicarea în practică de către instanțele judecătorești a art. 259 CP RM; 2) analiza aprofundată a unor instituții ale părții generale a dreptului penal (etapele activității infracționale, participația, cauzele care înlătură caracterul penal al faptei etc.) în contextul aplicării art. 259 CP RM; 3) elucidarea conotațiilor de ordin criminologic și procesual penal ale infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM.

Propuneri de utilizare a rezultatelor obținute în domeniile socio-cultural și economic: în procesul de creație legislativă (în scopul înlăturării neajunsurilor ce caracterizează dispoziția art. 259 CP RM, al sporirii gradului de claritate și previzibilitate a art. 259 CP RM, al armonizării acestui articol cu dispozițiile Convenției de la Budapesta și al ajustării art. 259 CP RM la exigențele sociale curente), în procesul educațional (în scopul de sporire a nivelului de cunoștințe și deprinderi ale studenților de la facultățile de drept din instituțiile de învățământ superior, a audiențelor și beneficiarilor de instruire continuă din cadrul Institutului Național al Justiției) și în activitatea științifică de perspectivă (în scopul dezvoltării discuției științifice privind răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la art. 259 CP RM).

BIBLIOGRAFIE

1. BARBĂNEAGRĂ, Alexei et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu (Annotat cu jurisprudența CEDO și a instanțelor naționale)*. Chișinău: Sarmis, 2009. 860 p. ISBN 978-9975-105-20-0.
2. BARBĂNEAGRĂ, Alexei et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu / Sub red. lui Alexei BARBĂNEAGRĂ*. Chișinău: Arc, 2003. 836 p. ISBN 9975-61-291-1.
3. BORODAC, Alexandru. *Manual de drept penal. Partea specială*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004. 622 p. ISBN 9975-9788-7-8.
4. BRÎNZA, Serghei et al. *Drept penal. Partea specială*. Chișinău: Cartier, 2005. 804 p. ISBN 9975-79-324-X.

5. BRÎNZA, Serghei, STATI, Vitalie. *Drept penal. Partea specială. Vol. II.* Chișinău: Tipografia Centrală, 2011. 1324 p. ISBN 978-9975-53-028-7.
6. BRÎNZA, Serghei, STATI, Vitalie. *Tratat de drept penal. Partea specială. Vol. II.* Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1300 p. ISBN 978-9975-53-470-3.
7. Codul penal al Republicii Moldova: nr. 41 din 24.03.1961. În: *Veștile Sovietului Suprem al R.S.S. Moldovenești*, 1961, nr. 10, 41.
8. Codul penal al Republicii Moldova: nr. 985 din 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 128-129, 1012.
9. COPEȚCHI, Stanislav. *Infrațiunile informatice potrivit legii penale moldave: studiu de drept comparat și propuneri de lege ferenda.* În: *Realități și perspective ale învățământului juridic național. Culegerea materialelor științifice elaborate în baza comunicărilor de la Conferința științifică națională cu participare internațională, organizată cu ocazia a 60 de ani de la înființarea Facultății de Drept (USM, 01-02 octombrie 2019, Chișinău). Vol. II.* Chișinău: CEP USM, 2020, pp. 29-40. ISBN 978-9975-149-88-4.
10. *Directiva 2013/40/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 12.08.2013 privind atacurile împotriva sistemelor informatice și de înlocuire a Deciziei-cadru 2005/222/JAI a Consiliului.* [citat 18.12.2020] Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0040&from=en>
11. DRĂGAN, Alin Teodorus. *Frauda informatică: analiza juridico-penală a infracțiunii*: tz. de doct. în drept. Chișinău, 2017. 179 p.
12. DUMNEANU, Ludmila, GUREV, Dorina. *Infrațiuni în domeniul informatic: Note de curs.* Chișinău: CEP USM. 261 p. ISBN 978-9975-158-29-9.
13. Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene: nr. 1171 din 28.11.2018. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr. 499-503, 1314.
14. Legea cu privire la informatică: nr. 1069 din 22.06.2000. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2001, nr. 73-74, 547.
15. Legea pentru modificarea și completarea Legii telecomunicațiilor nr. 520-XIII din 7 iulie 1995 și a Codului penal al Republicii Moldova: nr. 254 din 09.07.2004. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2004, nr. 189-192, 848.
16. Legea pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind criminalitatea informatică: nr. 6 din 02.02.2009. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 37-40, 104.
17. *Proiectul legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea privind Serviciul de Informații și Securitate al RM – art. 7; Codul penal – art. 178, 208¹, 259 ș.a.).* [citat 30.08.2020] Disponibil: www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/3183/language/ro-RO/Default.aspx+&cd=3&hl=ro&ct=clnk&gl=at
18. SOLTAN, Veaceslav. *Infrațiunile informatice (art. 259-261¹ Cod penal).* În: *Procuratura Republicii Moldova. Buletin informativ*, 2010, nr. 15, pp. 38-43. [citat 11.07.2022] Disponibil: <http://procuratura.md/file/BULETIN%20VIRTUAL%2015.pdf>
19. STATI, Vitalie. *Răspunderea penală pentru infracțiunile în domeniul informaticii și telecomunicațiilor.* În: *Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socioumanistice”*. Vol. 1. Chișinău: CEP USM, 2005, pp. 387-394. ISSN 1811-2668.
20. *Convention on Cybercrime.* [citat 06.03.2022] Disponibil: <https://rm.coe.int/1680081561>
21. ГЫРЛІА, Л.Г., ТАБАРЧА, Ю.М. *Уголовное право Республики Молдова. Часть Особенная. Том 2.* Кишинэу: Cartdidact, 2010. 592 с. ISBN 978-9975-4158-2-8.

22. ЛАЗАРЕВА, Наталья. Уголовно-правовая характеристика преступлений в области информатики и электросвязи. În: *Revista științifică a USM „Studia Universitatis”*. Seria „Științe sociale”, 2007, nr. 6, pp. 133-141. ISSN 1857-2081.

LISTA PUBLICAȚILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

A. Monografii

1. STRÎMBEANU, Alexandru. Răspunderea penală pentru accesul ilegal la informația computerizată: Monografie. Chișinău: Tipografia Centrală, 2023. 430 p. ISBN 978-5-88554-178-7.

B. Articole în reviste

2. BOTNARENCO, Mihaela, STRÎMBEANU, Alexandru. Sistemul informatic și rețeaua informatică: obiecte materiale ale infracțiunilor prevăzute la art.259 din Codul penal. În: *Studia Universitatis Moldaviae*, Seria „Științe Sociale”, 2022, nr. 8, pp. 77-90. ISSN 1814-3199.
3. BOTNARENCO, Mihaela, STRÎMBEANU, Alexandru. Victima infracțiunilor prevăzute la art. 259 din Codul penal. În: *Studia Universitatis Moldaviae*, Seria „Științe Sociale”, 2022, nr. 8, pp. 111-120. ISSN 1814-3199.
4. BRÎNZA, Serghei, STRÎMBEANU, Alexandru. Unele aspecte ale laturii obiective a infracțiunilor prevăzute la art. 259 din Codul penal. În: *Studia Universitatis Moldaviae*, Seria „Științe Sociale”, 2023, nr. 3, pp. 3-15. ISSN 1814-3199.
5. STRÎMBEANU, Alexandru. Accesul ilegal la informația computerizată: analiza comparativă a normelor din codurile penale ale Republicii Moldova și statelor membre ale Uniunii Europene. [citată 30.12.2022] Disponibil: În: *SSRN Electronic Journal*. ISSN 1556-5068. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4234979
6. STRÎMBEANU, Alexandru. Acțiunea adiacentă din cadrul infracțiunilor prevăzute la art. 259 din Codul penal. În: *Studia Universitatis Moldaviae*, Seria „Științe Sociale”, 2023, nr. 3, pp. 149-158. ISSN 1814-3199.
7. STRÎMBEANU, Alexandru. Caracterul ilegal al accesului la informația computerizată: condiție de aplicare a art. 259 din Codul penal al Republicii Moldova. În: *Revista Institutului Național al Justiției*, 2023, nr. 1, pp. 9-13. ISSN 1857-2405.
8. STRÎMBEANU, Alexandru. Circumstanțele agravante ale infracțiunilor de acces ilegal la informația computerizată (art. 259 din Codul penal al Republicii Moldova). În: *SSRN Electronic Journal*. ISSN 1556-5068. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4331505
9. STRÎMBEANU, Alexandru. Condiționarea socială și juridică a incriminării accesului ilegal la informația computerizată. [citată 30.12.2022] Disponibil: În: *SSRN Electronic Journal*. ISSN 1556-5068. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4234976
10. STRÎMBEANU, Alexandru. Elementele constitutive subiective ale infracțiunilor de acces ilegal la informația computerizată (art. 259 din Codul penal al Republicii Moldova). [citată 30.12.2022] Disponibil: În: *SSRN Electronic Journal*. ISSN 1556-5068. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4313475
11. STRÎMBEANU, Alexandru. Materiale științifice referitoare la accesul ilegal la informația computerizată publicate în Republica Moldova. În: *Studia Universitatis Moldaviae*, Seria „Științe Sociale”, 2021, nr. 3, pp. 133-142. ISSN 1814-3199.

12. STRÎMBEANU, Alexandru. Materialele științifice referitoare la accesul ilegal la informația computerizată publicate peste hotare. În: *Studia Universitatis Moldaviae, Seria „Științe Sociale”*, 2021, nr. 8, pp. 114-127. ISSN 1814-3199.
13. STRÎMBEANU, Alexandru. Noțiunea de acces la informația computerizată în accepțiunea art. 259 din Codul penal al Republicii Moldova. În: *Revista Institutului Național al Justiției*, 2022, nr. 3, pp. 16-22. ISSN 1857-2405.
14. STRÎMBEANU, Alexandru. Obiectul juridic generic al infracțiunilor de acces ilegal la informația computerizată (art. 259 din Codul penal al Republicii Moldova): aspectul *de lege lata*. Disponibil: În: *SSRN Electronic Journal*. ISSN 1556-5068.
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4234980
15. STRÎMBEANU, Alexandru. Obiectul juridic generic al infracțiunilor de acces ilegal la informația computerizată (art. 259 din Codul penal al Republicii Moldova): aspectul *de lege ferenda*. Disponibil: În: *SSRN Electronic Journal*. ISSN 1556-5068.
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4234982
16. STRÎMBEANU, Alexandru. Obiectul juridic special al infracțiunilor de acces ilegal la informația computerizată (art. 259 din Codul penal al Republicii Moldova): premise conceptuale. Disponibil: În: *SSRN Electronic Journal*. ISSN 1556-5068.
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4313468
17. STRÎMBEANU, Alexandru. Obiectul juridic special al infracțiunilor de acces ilegal la informația computerizată (art. 259 din Codul penal al Republicii Moldova): reflecții, abordări și soluții. Disponibil: În: *SSRN Electronic Journal*. ISSN 1556-5068.
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4313472

C. Articole în lucrările conferințelor

18. STRÎMBEANU, A. Victima secundară a infracțiunilor prevăzute la art. 259 din Codul penal. În: *Conferința științifică națională cu participare internațională dedicată aniversării a 75-a a Universității de Stat din Moldova „Integrare prin cercetare și inovare” (10-11 noiembrie 2021)*. Chișinău: CEP USM, 2021, pp. 6-8. ISBN 978-9975-152-48-8.
19. STRÎMBEANU, Alexandru. Anumite aspecte ale obiectului material (imaterial) al infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM. În: *Conferința științifică internațională „Infracțiunea – Răspunderea penală – Pedepsa. Drept și Criminologie”, Ediția a 2-a (24-25 martie 2022, Chișinău): Culegere de comunicări*. Chișinău: CEP USM, 2022, pp. 231-242. ISBN 978-9975-62-476-3.
20. STRÎMBEANU, Alexandru. Calculatorul – obiect material al infracțiunilor prevăzute la art. 259 din Codul penal. În: *Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, dedicată Zilei internaționale a Științei pentru pace și Dezvoltare (10-11 noiembrie 2022)*. Chișinău: CEP USM, 2022, pp. 69-71. ISBN 978-9975-152-48-8.
21. STRÎMBEANU, Alexandru. Coerența teleologică dintre art. 259 Cod penal și prevederile complementare din legislația națională. În: *Integrare prin cercetare și inovare. Științe juridice și economice. Vol. 1 (7-8 noiembrie 2020, Chișinău)*. Chișinău: CEP USM, 2020, pp. 13-16. ISBN 978-9975-152-48-8.

ADNOTARE

Strîmbeanu Alexandru, „Răspunderea penală pentru accesul ilegal la informația computerizată”. Teză de doctorat în drept. Școala Doctorală de Științe Juridice a Universității de Stat din Moldova. Chișinău, 2023

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii și recomandări, bibliografie din 406 de titluri. Rezultatele obținute sunt publicate în 21 lucrări științifice.

Cuvintele-cheie: acces ilegal; informație computerizată; date informatice; sistem informatic; rețea informatică; calculator; sisteme de protecție.

Scopul lucrării este de a investiga temeinic elementele constitutive și circumstanțele agravante ale infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, de a evidenția vulnerabilitățile ce caracterizează interpretarea și aplicarea acestui articol, precum și de a propune soluții menite să contribuie la perfecționarea mecanismului de contracarare prin mijloace penale a accesului ilegal la informația computerizată.

Obiectivele cercetării: investigarea viziunilor doctrinare cu privire la răspunderea pentru infracțiunile prevăzute la art. 259 CP RM; utilizarea potențialului, de care dispun reglementările naționale cu privire la accesul la informația computerizată, în procesul de interpretare a acestui articol; identificarea gradului de compatibilitate dintre art. 259 CP RM și reglementările de sorginte internațională privind interzicerea accesului ilegal la informația computerizată, etc.

Noutatea și originalitatea științifică a tezei rezidă în aceea că a fost realizată o analiză temeinică, sub aspect juridico-penal, a faptelor incriminate în art. 259 CP RM. Noutatea științifică a rezultatelor cercetării constă, de asemenea, în învederarea unor concepții controversate atestate în doctrina de specialitate, în examinarea acestora și în expunerea propriei viziuni argumentate. Pe acest fundament au fost punctate concluzii și recomandări necesare pentru îmbunătățirea calității art. 259 CP RM și a cadrului normativ adiacent.

Rezultatele obținute care contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante: fundamentarea concepției de interpretare a art. 259 CP RM și de calificare a infracțiunilor în baza acestui articol fără a fi încălcat principiul legalității, această fundamentare având ca efect identificarea erorilor de aplicare a art. 259 CP RM și a defectelor ce caracterizează dispoziția acestui articol, astfel fiind creată baza teoretică necesară pentru a perfecționa practica de aplicare a art. 259 CP RM și pentru a îmbunătăți calitatea acestui articol.

Semnificația teoretică a tezei: a) redimensionarea apărării penale a relațiilor sociale cu privire la accesul autorizat sau permis la informația computerizată; b) acumularea unui amplu material teoretic și practic indispensabil pentru dezvoltarea unor direcții actuale și complexe ale investigării infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM; c) caracterizarea detaliată a elementelor constitutive și a circumstanțelor agravante ale infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM; d) identificarea neajunsurilor de care suferă dispoziția art. 259 CP RM și practica de aplicare a acestei dispoziții.

Valoarea aplicativă a tezei: a) interpretarea din perspective noi a prevederilor art. 259 CP RM contribuie la dezvoltarea discuției științifice privind stabilirea temeiului juridic al răspunderii penale pentru faptele incriminate în acest articol; b) analiza de drept comparat și analiza istorică a reglementărilor privind răspunderea pentru accesul ilegal la informația computerizată comportă o semnificație cognitivă în vederea percepției esenței juridice și sociale a infracțiunilor prevăzute la art. 259 CP RM, etc.

Implementarea rezultatelor științifice: în procesul de creație legislativă (în scopul înlăturării neajunsurilor ce caracterizează dispoziția art. 259 CP RM), în procesul educațional (în scopul de sporire a nivelului de cunoștințe și deprinderi ale studenților de la facultățile de drept din instituțiile de învățământ superior, a audienților și beneficiarilor de instruire continuă din cadrul INJ) și în activitatea științifică de perspectivă.

АННОТАЦИЯ

Стрымбяну Александру, «Уголовная ответственность за несанкционированный доступ к компьютерной информации». Диссертация на соискание научной степени доктора права. Докторальная школа юридических наук Государственного университета Молдовы. Кишинэу, 2023

Структура диссертации: введение, три главы, выводы и рекомендации, библиография из 406 названий. Достигнутые результаты опубликованы в 21 научных работах.

Ключевые слова: несанкционированный доступ; компьютерная информация; компьютерные данные; информационная система; компьютерная сеть; компьютер; системы защиты.

Цель работы: углубленное исследование состава и отягчающих обстоятельств преступлений, предусмотренных ст. 259 УК РМ, выделение уязвимостей, характеризующих толкование и применение данной статьи, а также предложение решений, необходимых в плане совершенствования механизма противодействия уголовно-правовыми средствами несанкционированному доступу к компьютерной информации.

Задачи исследования: изыскание доктринальных взглядов на ответственность за преступления, предусмотренные ст. 259 УК РМ; использование в процессе толкования данной статьи потенциала внутриправовых норм, регламентирующих доступ к компьютерной информации и др.

Научная новизна и оригинальность результатов исследования выражаются в проведении тщательного уголовно-правового анализа преступлений, предусмотренных ст. 259 УК РМ. Научная новизна результатов исследования заключается также в изложении некоторых спорных доктринальных воззрений, в их рассмотрении и в предложении собственного аргументированного мнения. На этом основании делаются выводы и рекомендации, необходимые для улучшения качества ст. 259 УК РМ и смежной нормативной базы.

Полученные результаты, способствующие решению особо значимой научной проблемы, разрешенной в рамках проведенного диссертационного исследования состоят в обосновании концепции толкования ст. 259 УК РМ и квалификации преступлений по этой статье с соблюдением принципа законности, с целью выявления ошибок в применении ст. 259 УК РМ и недостатков, характеризующих диспозицию данной статьи, тем самым способствуя созданию теоретической базы, необходимой для совершенствования практики применения ст. 259 УК РМ и для улучшения качества данной статьи.

Теоретическая значимость: а) переосмысление концепции уголовно-правовой охраны общественных отношений по поводу санкционированного или разрешенного доступа к компьютерной информации; б) накопление обширного теоретического и практического материала, необходимого для разработки актуальных и комплексных направлений исследования преступлений, предусмотренных ст. 259 УК РМ; в) подробная характеристика состава и отягчающих обстоятельств преступлений, предусмотренных ст. 259 УК РМ и т.д.

Практическая применимость исследования: а) толкование с новых позиций положений ст. 259 УК РМ способствует развитию научной дискуссии относительно установления правовых основ уголовной ответственности за деяния, предусмотренные данной статьей; б) сравнительно-правовой и исторический анализ норм об ответственности за несанкционированный доступ к компьютерной информации имеют познавательное значение для постижения правовой и социальной сущности преступлений, предусмотренных ст. 259 УК РМ и т.д.

Апробация результатов диссертационного исследования: в процессе законотворчества (в целях устранения недостатков ст. 259 УК РМ), в образовательном процессе (в целях повышения уровня знаний и навыков студентов юридических факультетов высших учебных заведений, слушателей и бенефициаров непрерывного образования в рамках НИЮ) и в перспективной научной деятельности.

ANNOTATION

**Strimbeanu Alexandru, “Criminal liability for illegal access to computerized information”.
PhD in Law thesis. Doctoral School of Legal Sciences of the State University of Moldova.
Chişinău, 2023**

The structure of the thesis: introduction, three chapters, conclusions and recommendations, bibliography of 406 titles. The results achieved are published in 21 scientific papers.

Key-words: illegal access; computerized information; computer data; information system; computer network; computer; protection systems.

The purpose of the Ph.D. thesis is to thoroughly investigate the constituent elements and aggravating circumstances of the crimes provided by the art. 259 CrC RM, to highlight the vulnerabilities that characterize the interpretation and application of this article, as well as to propose solutions intended to contribute to the improvement of the mechanism of counteracting by criminal means illegal access to computerized information.

The objectives of investigation: investigating the doctrinal views regarding the liability for the crimes provided by the art. 259 CrC RM; the use of the potential, available in national regulations regarding access to computerized information, in the process of interpreting this article; identifying the degree of compatibility between art. 259 CrC RM and regulations of international origin regarding the prohibition of illegal access to computerized information, etc.

The scientific novelty and originality of the obtained results are expressed in a thorough criminal law analysis of crimes provided by the art. 259 CrC RM. The scientific novelty of the research results also consists in the examination of some controversial concepts attested in the specialized doctrine, in their examination and in the exposition of one's own reasoned vision. On this basis, conclusions and recommendations that are made are necessary to improve the quality of the art. 259 CrC RM and the related regulatory framework.

The obtained results which contribute solving of the foremost scientific problem: substantiation of the concept of interpretation of art. 259 CrC RM and the qualification of crimes in accordance with this article without violating the principle of legality, this substantiation having the effect of identifying errors in the application of art. 259 CrC RM and the defects that characterize the provision of this article, thus creating the theoretical basis necessary to perfect the practice of applying art. 259 CrC RM and to improve the quality of this article.

Theoretical importance: a) the resizing of the criminal defense of social relations regarding authorized or permitted access to computerized information; b) the accumulation of ample theoretical and practical material indispensable for the development of current and complex directions of the investigation of crimes provided by the art. 259 CrC RM; c) detailed characterization of the constitutive elements and aggravating circumstances of the crimes provided by the art. 259 CrC RM; d) identifying the shortcomings that characterize the provision of art. 259 CrC RM and the practice of applying this provision.

Practical value of the research paper: a) the interpretation from new perspectives of the provisions of art. 259 CrC RM contributes to the development of the scientific discussion regarding the establishment of the legal basis of criminal liability for the acts incriminated in this article; b) the analysis of comparative law and the historical analysis of the regulations regarding liability for illegal access to computerized information have a cognitive significance in order to perceive the legal and social essence of the crimes provided for in art. 259 CrC RM, etc.

Implementation of the scientific results: in the process of legislative creation (in order to remove the shortcomings that characterize the provision of art. 259 of the Criminal Code of the Republic of Moldova), in the educational process (in order to increase the level of knowledge and skills of students from law faculties in higher education institutions, of the audients and beneficiaries of continuous training from the NIJ) and in perspective scientific activity.

STRÎMBEANU ALEXANDRU

**RĂSPUNDEREA PENALĂ PENTRU ACCESUL ILEGAL LA
INFORMAȚIA COMPUTERIZATĂ**

SPECIALITATEA 554.01 – DREPT PENAL ȘI EXECUȚIONAL PENAL

Rezumatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: data
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar: ...

Formatul hârtiei: 60x84 1/16
Tiraj ... ex...
Comanda nr.

Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova,
mun. Chișinău, str. Alexei Mateevici, 60, MD-2016